

T.C
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GENEL GAZETECİLİK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKİYE’NİN ÇİN MEDYASINDAKİ İMAJİ:
2015 YILINDAN 2017 YILINA KADAR ÇİN GAZETELERİNDE
ÇIKAN HABERLER

Ting YE

2501151245

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR.ASLI YAPAR GÖNENÇ

İSTANBUL-2019

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : TING YE Numarası : 2501151245
Anabilim Dalı / Anasanat Dalı / Programı : GAZETECİLİK/GENEL
GAZETECİLİK/YÜKSEK LİSANS Danışmanı : PROF. DR. ASLI YAPAR GÖNENÇ
Tez Savunma Tarihi : 11.09.2019 Saati : 14.00
Tez Başlığı : TÜRKİYE'NİN ÇİN MEDYASINDAKİ İMAJİ: 2015 YILINDAN 2017 YILINA KADAR ÇİN
GAZETELERİNDE ÇIKAN HABERLER

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış,
sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. ASLI YAPAR GÖNENÇ		Kabul
2- DOÇ. DR. CEYDA ILGAZ BÜYÜKBAYKAL		Kabul
3- DR. ÖĞR. ÜYESİ ZAFER ÖZDEMİR		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- DR. ÖĞR. ÜYESİ ERSİN TURAN		
2- DR. ÖĞR. ÜYESİ YILDIRAY KESKİN		

ÖZ

TÜRKİYE CUMHURİYET’İN ÇİN MEDAYSINDAKİ İMAJİ: 2015 YILINDEN 2017 YILNA KADAR ÇİN GAZETELERİNDE ÇIKAN HABERLER

TING YE

Bu çalışmada, içerik analizi bir araştırma yöntemi olarak kullanılmıştır. İçerik analizi, metinlerdeki veya metin kümelerindeki belirli sözcüklerin veya kavramların varlığını belirlemek için kullanılan bir araştırma aracıdır. Araştırmacılar, bu kelimelerin ve kavramların varlığını, anlamlarını ve ilişkilerini ölçüp analiz eder, daha sonra metinlerdeki mesajlar, yazarlar, izleyiciler ve hatta bunların bir parçası oldukları kültürler ve zamanlar hakkında çıkarımlar yapmaktadır.

Bu araştırma, dilin farklılığı için ayrılan 3 Çin gazetesine odaklanmaktadır. Çince Gazetesi olarak People’s Daily, China Youth Daily ve İngilizce Gazetesi olarak China Daily. Bu gazetelerini araştırma yöntemi içerik analizi ile incelenmektedir.

Bu araştırma aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki ikili ilişkiyi incelemektedir. Bu araştırmanın istatistiklerinin gelecekteki göreceli araştırmalara fayda sağlayacağını umulmaktadır.

Anahtar Kelimesi: İçerik Analizi, Türkiye Cumhuriyeti, Çin Halk Cumhuriyeti
People’s Daily, China Youth Daily, China Daily

Abstract

THE IMAGES OF TURKEY IN CHINESE MEDIA: TURKEY'S IMAGES IN CHINESE MEDIA FROM THE YEAR 2015 TO 2017

TING YE

China and Turkey are geographically far apart from each other. In the nearly 50 years after the establishment of the Republic of Turkey in 1923, the focus of its foreign policy has been on Europe and the United States, while ignoring China as a Far Eastern country. Since the establishment of Sino-Turkish diplomatic relations in 1971, the bilateral trade cooperation has reached rapid growth. The diplomatic strategy to Far Eastern countries of Turkey's AKP government has been changed. Turkey began to pay attention to the Eastern countries that were once ignored on its foreign policy layout. In recent 20 years, the bilateral relations between Turkey and China have been increasingly close in both economy and politics. In the exchanges between the two countries, the role of the media has played an important role in establishing mutual understanding between the two governments and people.

This research aimed to discover the pattern, frequency and the inclination of stand of Chinese media in regards of Turkey and its relation with Turkey. This study also focuses on the bilateral relationship between China and Turkey from 2015 to 2017. The starting point for 2015 is due to the new President Erdogan's coming to power. The end of 2017 is because of the year of Turkey and China has reached an agreement on certain disputes.

To achieve the aim of this research, a methodology called content analysis was identified to be the most suitable method to elicit information that is sufficient and would be able to fulfill the aim of this research. Content analysis is a research tool

used to determine the presence of certain words or concepts within texts or sets of texts. Researchers quantify and analyze the presence, meanings and relationships of such words and concepts, then make inferences about the messages within the texts, the writer(s), the audience, and even the culture and time of which these are a part

The research will be carried out using the methodology in three Chinese newspapers which are divided into two categories by the languages: Chinese and English. These newspapers are people's Daily, China Daily and China Youth Daily. The period of time that was chosen will be from January 2015 to December 2017 that is equivalent to two years.

Key words: The Republic of Turkey, People's Republic of China, Content Analysis, People's Daily, China Youth Daily, China Daily

Önsöz

Bu çalışma, Çin medyasının Türkiye ile ilgili haberleri kapsamasını ve iki ülke arasındaki ikili ilişkileri incelemektedir. Bu çalışmanın iki ülkeden insanların arasında daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacağını umarım.

Öncelikle, bu yüksek lisans tez hazırlamak ve bitirmek için, tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Aslı Yapar GÖNENÇ'e yardımı ve sabrı ve her zaman benim için düşündüğü için çok teşekkür ederim.

Bu yolculukta çok önemli bir rol oynayan ve bana bol bol destek veren aileme çok teşekkür ederim.

TİNG YE

İSTANBUL, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	ii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	v
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
KISALTIMALAR.....	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜMÜ

Çin Medya Ortamının Analizi

1.1 1978'den beri Açılım ve Reform	9
1.2 Çin Hükümetinin Medyayı Kontrol etme Yöntemi	11
1.2.1 Devlet Mülkiyet	11
1.2.2 Ruhsat Verme	12
1.2.3 Hukuk Kurallarına Göre Kontrol	13
1.2.4 Sansür.....	14

İKİNCİ BÖLÜMÜ

Türkiye ile Çin arasındaki ikili ilişkileri

2.1 Osman İmparatorluğunda ikili İlişkileri.....	21
2.2 İkili İlişkileri Kurulmadan Önceki Çin ve Türkiye	21
2.3 İkili İlişkileri Kurulduktan Sonraki Çin ve Türkiye	23
2.4 İlişkilerinde Olan Sorular.....	27
2.4.1 Ekonomik Sürtüşmeler.....	28
2.4.2 Uygur Meseleleri	30
2.4.3 Jeopolitik Rekabet.....	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜ

ÇİN MEDYASINDA TÜRKİYE

3.1. Haberin Özellikleri.....	34
3.2. Eşlik eden ek: Resimler, fotoğraflar ve görseller.....	39
3.3. Sınıflandırma ve Yazar	43
3.4 Haberin Özgeçmiş.....	51
SONUÇ	60
KAYNAKÇA	65
EKLER.....	71

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: İkili Ekonomik ve Ticari İlişkiler28

Tablo 2: Türkiye ve Çin Ticaret İlişkileri29

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sekli 3.1.1 Örneklenen gazetelerde Türkiye yayınlanan toplam haber sayısı	34
Şekil 3.1.2 Çince ve İngilizce Gazetelerinin	35
Şekil 3.1.3 Türkiye Haberlerin 2015 yılı ile 2017 arasında dağılımı	37
Şekil 3.1.4 Türkiye Haberlerinin aylara göre dağılımı	38
Şekil 3.2.1 Haber makalesi ile birlikte verilen ek türü	39
Şekil 3.2.2 Her gazete için habere eşlik eden fotoğraf veya resim sayısı	40
Şekil 3.2.3 Tüm gazetelerdeki resimlerin peleti	41
Şekil 3.2.4 Örneklenen gazetelerde insan fotoğraflarının gösterilmesi	42
Şekil 3.3.1 Haber türünün yüzdesi	43
Şekil 3.3.2 People' Daily Gazetesi Türkiye haberlerinin kategorize edilme yüzdesi ..	45
Şekil 3.3.3 China Daily Gazetesi Türkiye haberlerinin kategorize edilme yüzdesi ..	46
Şekil 3.3.4 China Youth Daily Daily Gazetesi Türkiye haberlerinin kategorize edilme yüzdesi	47
Şekil 3.3.5 Gazetecinin imzasını taşıyan haberlerin yüzdesi	48
Şekil 3.3.6. Tüm örneklenen gazeteler arasında imzaların dağılımı	49
Şekil 3.3.7 Örneklenmiş gazetede haberlerin yazarlarının yüzdesi	50
Şekil 3.4.1 Örneklenen gazete haberlerinde belirtilen kaynak sayısı	51
Şekil 3.4.2 Tüm örneklenmiş gazeteler arasındaki kaynakların sıklık dağılımı	52
Şekil 3.4.3 Kaynak olarak belirtilen Uluslararası Haber Ajansının yüzdesi	53

Şekil 3.4.4 Alıntılanan toplam kaynak veya kişi sayısının yüzdesi	54
Şekil 3.5.1 Haber raporunun konusu yüzdeleri	55
Şekil 3.5.2 Haber raporunun sebep yüzdeleri	56
Şekil 3.5.3 Çin yazılı basında haberlerin ton oranı	57
Şekil 3.5.4 Türkiye ile ilgili haberdeki haber görüşünün yüzdesi	58

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

AET: Avrupa Ekonomik Topluluğu

AKP: Adalet ve Kalkma Partisi

AP: Associated Press

AFP: Agence-France Presse

BTC: Baku-Tbilisi-Ceyhan (Bakü-Tiflis-Ceyhan)

BM: Birleşmiş Milletler

ÇKP: Çin Komünist Partisi

GSYİH: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

G20: Group of 20

MPD: Merkez Propaganda Departmanı

NATO: North Atlantic Treaty Organization

ROC(ÇC): Çin Cumhuriyeti

UNESCO(UNESCAP): Çevre ve doğal kaynakların geliştirilmesi Komitesi

GİRİŞ

Çin ve Türkiye coğrafi olarak birbirlerinden çok uzaktırlar. 1971'de diplomatik ilişkilerin kurulmasından bu yana ikili ilişkiler uluslararası trendle farklı dönemler yaşamıştır. Geçtiğimiz yüzyılda aralarında savaş ve husumet bulunan bu iki ülke Kore savaşında da birbirleriyle savaşmışlardır. Ancak şuan stratejik ortaklıklar kurmuş olan bu ülkeler, iki ülke arasındaki ilişkiler ve dış politikadaki değişikliklerden dolayı ilişkilerini geliştirmiş veya geliştirmek durumunda kalmış; günümüzde de dostane bir ilişki içerisinde hem dış politikada hem de ticari ve stratejik ortaklık meselelerinde ortak bir çift yönlü kazanç ve fayda ortaklığı olarak devam etmektedir.¹

Türkiye'nin geçmiş dış politikasındaki yaklaşımı küresel olmaktan çok belli başlı devletlerle olmuş, diğer ülkelerle olan ilişkilerini ihmal eden Türkiye, Batı Avrupa ve ABD ile olan sıkı ilişkilerini aşırı vurgulamış ve bir çok ortaklık ve yarar politikasını bu devletler üzerinden gütmüştür. Son yıllarda ise bağımsız bir dış politika izleyen Türkiye yönetimi, özellikle AKP hükümetinden sonra, Doğu ülkeleri ile ilişkilerin geliştirilmesine daha büyük bir önem vermiştir. Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleri gibi daha önce göz ardı edilmiş ya da önemsenmemiş olan devletler ve hükümetlerle proaktif olarak ilgilenmeyi amaçlamış olan Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) hükümeti oluşturmuş olduğu ve önümüzdeki süreçler için hedeflediği dış politika paradigmasında, Çin ile bağları çimentolamak için Türkiye'nin dış ilişkilerine ve siyasetine farklı ve yeni bir ivme kazandırmıştır.²

¹ Oktay, Fatih. (2017) Çin---Yeni Büyük Güç ve Değişen Dünya Dengeleri. İstanbul: İŞ Bankası Kültür Yayınları.

² Altay,Altı. (2016) Turkey's foreign Policy Towards China, Analysis and Recommendation for Improvement. Volume: GRF Young Academics Program | Policy Paper Series No.3 P7. Retrieved from http://www.gif.org.tr/files/Young%20Academics%20Papers/Altay_Atlı_Turkeys_Foreign_Policy_Towards_China.pdf

Bir yandan Çin, yaptığı Reform ve Açılımlar nedeniyle muazzam bir ekonomik büyüme sağlamıştır ve GSYİH dünyada ikinci sırada olmuştur. Büyük bir pazar potansiyeline sahip ve Türkiye'nin Doğu'da görmezden gelemeyeceği bir ticaret ortağı olan Çin; Türkiye ile uzun süredir büyük çapta bir ticaret yapmaktadır. AKP (Adalet ve Kalkma Partisi) hükümeti göreve başlamadan önce ikili ticaret belirli bir düzeyde tutulmuş olup AKP Hükümeti göreve geldikten sonra ilişkiler daha ileri bir boyuta taşınmıştır. Türkiye açısından bakıldığında büyük bir ticaret pazarı olan Çin, vergi ve pazar açısından büyük bir fayda olarak görülmektedir. Öte yandan Çin açısından bakıldığında, Türkiye'nin Avrasya kıtası boyunca üstün bir coğrafi konuma sahip olduğunu bilen Çin Hükümeti; Türkiye topraklarındaki Karadeniz Boğazını, Karadeniz'e ulaşmanın en önemli ve en stratejik yolu olarak görür. Türkiye, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'ya yakın olması sebebiyle ve jeopolitik ve siyasi konumu sebebi ile Çin'in genişlemesine katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle, iki ülke arasındaki ilişki son yıllarda sürekli olarak gelişmiş olup 2014 yılında stratejik bir ortağa yükseltilmiştir.

Ekonomik olarak birbirine yakın olan bu ülkeler; iki ülke liderlerinin de temaslarının üst düzeye çıkarılıp sıklaştırılması ile hem ticari hem de siyasi anlamda büyük bir atılım olarak kabul edilebilecek yeni bir döneme girilmiş olmaktadır. 2015 yılında yapılan bir anlaşma ile, Türk e-vizesinin uygulanmasıyla³, Çinli vatandaşlar aralarında kadim bir tarih ve zengin ortak bir kültürü olan Türkiye'yi daha kolay ziyaret edebilir olmuştur. Türk Hava Yolları direkt olarak İstanbul, Şanghay, Guangzhou ve Hong Kong'dan İstanbul ve Ankara'ya seferler düzenlemiş, Çin yerel havayolları ise Urumçi, güneybatı tarafı olan Çin ili Sişuan'dan direkt uçuşlar ile İstanbul'a da destek vermektedir.⁴ Bu, Çin halkının Türkiye ziyaretini büyük ölçüde kolaylaştırmıştır. Son yıllarda Çin ile Türkiye arasındaki ikili ilişkileri ekonomik değişimlerden kültürel değiş

³ (Çin Halk Cumhuriyeti vatandaşları için e-vize) Retrieved from <https://www.tursab.org.tr/haberler/cin-halk-cumhuriyeti-vatandaslari-icin-e-vize-uygulamasinda-gerekli-olan-schengen-oecd-vize--ikamet-sartinin-kaldirilmesi> 12223

⁴ Flight attendants perform dance as China's Sichuan Airlines open Istanbul route. Retrieved from <https://www.dailysabah.com/business/2019/05/01/flight-attendants-perform-dance-as-chinas-sichuan-airlines-open-istanbul-route>

tokuşlara kapsamaktadır. 2010 yılında Devlet Başkanı Wen Jiabao Türkiye’yi ziyaret edip, 2012 yılında Türkiye’deki Çin Kültür Yılı’nı ve 2013’te Çin’deki Çin Kültür Yılı’nı resmen kararlaştırmıştır.⁵ İkili ilişkiler, politik temaslar, ekonomik ve ticari işbirliği ve kültürel değişimler ile daha yakın olmuşlardır. Ancak, üst düzeyler arasındaki dostane temaslar ne kadar gelişmiş olsa da iki ülkenin halkların üzerinde ciddi bir etki yaratmadığı da görülmektedir. 19-20 Mart 2012 tarihleri arasında, Çinlilerin Türkiye’ye karşı tutumları ile ilgili bir anket yapılmıştır. Toplam 2.357 katılımcı Türkiye’ye karşı şefkatlerini göstererek cevap vermiştir. Elde edilen verilere göre 100 kişiden 67 si Türkiye hakkında hala olumsuz ve düşmanca bir tutum sergilemektedirler. Çin halkının Türkiye’ye karşı olumsuz tutumunun temel nedeni, “Doğu Türkistan” olarak adlandırılan bölgede yaşanan olumsuzluklardan ve terörden kaynaklandığı düşünülürken, Türkiye cephesinde de Çin’e karşı protestolar mevcuttur. Bu protestolar daha çok Çin ile Türkiye arasındaki dengesiz ticari ve ekonomik ilişkilerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Peki, Türklerin Çinliler hakkındaki görüşleri ve algıları nedir? Türklerin Çin algıları üzerine az sayıda çalışma bulunmaktadır ve Çin’in Türklerin gözündeki imajı kelimenin tam manasıyla oturmuş denemez, dolayısıyla Türkler Çinliler pek tanımamakta ya da yanlış tanımaktadır denebilir. Bununla birlikte, Pew Araştırma Merkezi’nden gelen anket verilerine göre, Türkiye’nin Çin hakkındaki izlenimi Hintlilere göre daha kötüdür. G20 ülkeleri arasında Türkiye, Çin den az hoşlanan ülke olmuştur.⁶

İki halkın doğal düşmanca izlenimini değiştirmek ve önyargıyı ortadan kaldırmak için önemli bir bilgi aktarım aracı olan medya, iki halk arasındaki karşılıklı anlayışın

⁵ 土耳其中国文化年即将开幕(Türkiye’de Çin Yılı Başlayacak) Retrieved from <http://tr.china-embassy.org/chn/A/t880511.htm>

⁶ Karaca.Kutay. On Perception Between Turkey and China. (2014) Volume:2 阿拉伯世界研究 (Arab World Research) P105 Retrieved from <http://mideast.shisu.edu.cn/upload/article/39/bb/f30e0cdf486c84ae778dead16ccd/473cdbea-6081-4a44-af82-3af25c4efa01.pdf>

derinleştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Çünkü medya söylem stratejileri ile uluslar arasında farklı imajlar oluşturabilmektedirler.

Ülkelerin İmajı, kişilerin; bahsi geçen ülkelerin bahsi geçen ülkelerin vatandaşları tarafından siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarını değerlendirmesi, bu bilgilerin kendilerine geçişi ve çıkışının bir dizi sonucudur. Bu açık ileti aynı zamanda oluşacak veya oluşmuş olan sermayenin yapı taşıdır.⁷ Ulusal imge temelde devletin genel gücüne bağlıdır, ancak devletin gerçek durumuyla eşitlenemez, bir dereceye kadar biçimlendirilebilir.⁸

Ulusal imaj ulusların öznel birer kavramdır, bu imajın oluşum sürecinde her ülke hem kendi imajı hem de başka bir ülkenin imajını şekillendirir veya şekillendirmeye çalışırken aynı zamanda hedef şekillenen ülkedir. İfade açısından bakıldığında, gerçek imgeler ve yanlış imgeler, pozitif imgeler ve negatif imgeler, büyük ülke imgeleri ve küçük ülke imgeleri vardır. Ulusal imajın yayılması sadece politik ve ekonomik açıdan değil, aynı zamanda dilsel ve sembolik de olabilir, çünkü herhangi bir ulusal davranışın dilsel ve sözsüz sembollerle tanımlanması gerekmektedir. Uluslararası haber söylemleri, uluslararası ilişkilerin anlamlı yorumlarıyla yaratılır ve yayılır: bu bir ülkenin diğerini tanımasının ana şeklidir ve ulusal bir imaj oluşturmak ve ülkeyi anlamak için en etkili araçlardan biridir.⁹

Medyanın asıl amacı, dünyada meydana gelen ilgili olayları kamuoyuna duyurmaktır. Medyanın görevi gerçeği araştırmak ve bu haberi halka iletmektir. Medya artık sadece bir iletişim ve bilgi aktarım aracı rolü görmüyor, bu bilgi alışverişi aracılığıyla, bir anlamda ulusların kimliklerini ve uluslara, insanlara, etkinlik ve

⁷ Kenneth E. Boulding (1959) National Image and International System, Journal of Conflict Resolution, Vol.3, No. 2, PP. 109~113

⁸ Youzhong Sun.(2002) Ulusal İmajı'nın Anlamı ve Fonksiyonu 《国家形象的内涵以其功能》，载《国际论坛》”Uluslararası Forum” Volume: 3, P14~21

⁹ Tang QingYe. (2015) The Image Constraction of Turkey in Chinese Mainstream Newspapers and Discourse Analysis on Report about Turkey. 西非亚洲. No.5 P113

olaylarına karşı bakış açılarını da oluşturmaktadır. Bu araştırmada, Çin'deki Türkiye algısını ve ana akım haber kaynağı olarak gözlemlenen gazeteleri analiz edecek; Çin medyasının oluşturduğu Türkiye imajını gözden geçireceğiz.

Bu araştırma aşağıdaki soruların yanıtlarını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır:

- . i) 2015'ten 2017'ye kadar çıkan Türkiye ile ilgili haberler Çin medyasının tutumu ve Türkiye'den söz edilirken kullandığı dili analiz etmek.
- . ii) Çin'in ulusal medya çerçevesinde ve medya politikasında ana akım gazetelerdeki haberlerin sunulmasını ve yöntemlerini incelemektedir.
- . iii) Çin basınında Türkiye ile ilgili ne sıklıkta haber yayınlandığını araştırmak.

Bu araştırma, Türkiye ile ilgili yazıların Çin haberlerinde belli bir zaman dilimi boyunca ne sıklıkta yayınlandığını ve Türkiye hakkında yazılanların kitlelere ulaştırılması ve iletilmesinde Çin medyasının tutumunu gözlemlemeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle, araştırmanın amacına ulaşması için uygun görünen en iyi metodoloji, gazete kupürlerini analiz etmek ve tüm gazetelerin içeriklerini gözden geçirmek ve verileri analiz etmek uygun görünen yöntem olmaktadır.

İçerik analizi, klinik ve sosyal araştırmalardaki röportajlar ve tartışmaların transkriptlerinden, anlatım ve film formlarına, TV programlarına ve gazete ve dergilerin düzenlenmesi ve reklam içeriğine kadar geniş bir yelpazedeki “metinleri” incelemek için kullanılmaktadır.¹⁰

Medya içerik analizi, ilk olarak propaganda çalışması için Harold Lasswell (1927) tarafından kitle iletişim araçlarını incelemek için sistematik bir yöntem olarak tanıtılmıştır.¹¹

¹⁰ Macnamara, J.(2015). Media content analysis: Its uses; benefits and best practice methodology. *Asia Pacific Public Relations Journal*. Vol.6. No.1 P1

¹¹ Lasswell, H.(1927). *Propaganda Technique in the World War*. New York: Knof

Nicelik analizi erken odaklanmayı gösteren ve yaygın olarak kullanılan bir içerik analizi tanımıdır. Bu “iletişimin açık içeriğinin nesnel, sistematik ve nicel açıklaması için araştırma tekniği olarak tanımlayan Berelson (1952) tarafından ortaya atılmıştır.¹² Nicel içerik analizi; konulardan, bahsetme seslerinden, bağlamdaki anahtar kelimelerle belirlenen “mesajlardan”, medyanın dolaşımı (kitleye erişme) ve sıklık gibi medya içeriği hakkındaki bağlamsal verileri toplamaktadır. Bu nedenle içerik analizi metodolojisi bu çalışmaya uygundur. İçerik analizi, belirli kategoriler ve ilişkiler arasında değişebilen metne yakınlık sağlar ve ayrıca metnin kodlanmış halini istatistiksel olarak analiz etmektedir. Elde edebileceğimiz matematiksel veriler bize duruma daha hakim olmayı sağlarken, girdi çıktılar arasındaki bağlantılardan elde edebileceğimiz verilerin toplumlar üzerinde ne tarz eğilimler yaratacağını göstermektedir. Bu haberler ve başlıkların halk içerisindeki sosyolojik frekanslarını etkilemesi muhtemel olduğundan içerikler çok büyük önem taşımaktadır. Aynı zamanda yayınlanma sıklığı ve haberlerin toplumlar aktarılma sıklığı da ayrıca bir önem taşımaktadır.

Bu araştırmada, referans olarak seçilen üç gazete bulunmaktadır. Diline göre iki kategoriye ayrılabilirler: iki Çince gazetesi People’s Daily ve China Youth Daily; diğer bir gazete ise China Daily İngilizce gazete olarak yayınlanmaktadır. Bu gazeteleri referans alma sebebindeki kriterlerimizi önümüzdeki süreçte birlikte inceleyip açıklayacağız.

Çin’in kısıtlayıcı medya ortamı ve tek partinin özel rejimi nedeniyle, farklı bir duruşu ve görüşü olan bir gazete bulmak imkansıza yakındır. Örneklenen tüm gazeteler Komünist Partinin ideolojisini kabul etmektedir.

Bu süre, Ocak 2015’ten Aralık 2017’ye kadarki süreler arasında ayarlanmıştır. Veriler, gazetelerin internet arşivlerinden toparlanmıştır. Bu gazeteler, devlet gazetesi olarak, okuyuculara ve araştırmacılara, tüm eski gazetelere elektronik versiyon olarak

¹² Berelson.B. (1952) Content analysis in communication research. New York: Hafner. P18

ulaşmaları için çok rahat bir yol sağlamaktadır. Türkiye ile ilgili haberleri doğrudan alabilen China Youth Daily dışında, People's Daily ve China Daily gazetelerinin kayıt yaptırması ve bir şifre alması gerekmektedir. Arama sayfasına girerken, Türkiye ile ilgili haberleri araştırmak için, 2015 yılı ile 2017 arasındaki Ocak-Aralık ayları arasındaki srenin sınırlı kalması gerekiyor. Sonuç olarak People's Daily gazetesinden 162, China Daily'den 73 ve China Youth Daily'den gelen haber 30, toplamda 265 haber bulunabilmektedir.

Verilerin toplanmasından sonra, onları bileşenine göre analiz etmek için bir dizi kod oluşturulmuştur. 265 bültenin tamamı inceledikten sonra, 4 kategori tanımlanmıştır. Bunlar:

- i) Türkiye ilgili haberlerinin Çin medyasında temel özellikleri,
- ii) eklere eşlik eden unsurlar: resimler ve fotoğraflar.
- iii) sınıflandırma ve yazar,
- iv) bültenin duruşu ve dili.

Veri analizi kapsamında kodlama kağdının bir parçası olarak toplam 23 soru toplanmıştır.

Veriler daha sonra PivotTable adlı istatistiksel bir yazılım tarafından kodlanıp analiz edilmiştir ve basit çapraz tablolamalar kullanılarak veriler üretilmiştir. Veriler, i genelleme, yüzde veya sıklık ile gösterilecektir.

Araştırmaların hipotezleri aşağıdaki gibidir:

- 1)Çin gazeteleri, Türkiye hakkında İngiliz gazetelerinden daha fazla haber içermektedir.
- 2)Çin medyasında Türkiye ile ilgili haberlerin çoğu olumsuz olmaktadır.

3)Çin medyasında Türkiye ile ilgili haberlerin çoğu politika ile ilgiliyken kültür spor ve turizm gibi alanlarla ilgili haberler çok nadir görülmektedir.

Kitle iletişiminin Gündem Belirleme teorisi, medyanın teori anlayışından bu yana okuyucuları ve tüketicileri nasıl etkileyeceğini belirlemede önemli bir rol oynamıştır. Gündem Belirleme sürecinin başlangıcını 1922 yılına kadar götürebilmektedir. Walter Lippmann'a göre bu, medyanın halkın aklında belirli bir görüntünün kurulmasını etkilemedeki rolünü bastırmaktadır. İnsanların iki ortamda yaşadıklarını, gerçek çevreyi ve suni çevreyi yaşadıkları fikrini ortaya koymaktadır. "Gerçek dünya bir bütün olarak çok büyük, çok karmaşık ve doğrudan etki yaratmak doğrudan bir bildirim sağlamak açısından çok zahmetli, hassas , çok çeşitli ve çok komplekstir. " Böylece medya ulaşamayacağımız dünyayı resmetmektedir, insanların aklında gerçekleşen olaylar hakkında iki resim var: bunları insanların aklındaki resim ve gerçek olarak iki sınıfta düşünmek mümkündür.¹³ Ancak, Walter Lippmann, çalışmalarında "gündem belirleme" terimini hiç söylememiştir. Bu da Lipmann'ın çalışmalarındaki terminolojik özeni gösteren bir yöntem olarak kabul edilebilir. Lipmann yöntemi sadece bir fikir olarak sunmuştur ve hala kullanılan önemli bir teoridir.

Lippmann'ın zamanından sonraki yıllarda, Gündem Belirleme teorisi' terimi popüler hale gelmiştir. Bu teoriye katkıda bulunan en önemli araştırmalardan biri McCombs ve Shaw (1972) tarafından yazılmıştır. 1968 cumhurbaşkanlığı kampanyasında seçmenlerin görüşlerini etkilemede kitle iletişim araçlarının kapasitesi gözlemlenmektedir. Gündem belirleme teorisi, kitle iletişim araçlarının kamuoyunda bir gündem olarak belli bir konunun saptanmasını nasıl etkilendiğini tartışan bir teoridir. Kamu gündemi, toplum üyelerinin veya halkın ilgilendiği ana odak veya asıl meseledir.¹⁴

¹³ Lippmann w. (1922) Public Opinion. New York. P15~16

¹⁴ McCombs, M.E., & Shaw, D.L. (1972). The Agenda-setting Function of Mass Media. *Public Opinion Quarterly*, Volume:36, No:2 P176-187.

BİRİNCİ BÖLÜMÜ

Çin Medya Ortamının Analizi

Çin Halk Cumhuriyeti, 1.5 milyar nüfusu ile dünyanın en kalabalık ülkesidir. Aynı zamanda bugün dünyadaki en hızlı değişen küresel bir aktör konumunda. Ancak, Çin basınına gelince, ekonomisi kadar zengin değildir. Çünkü Çin'in medyası dünyadaki en kısıtlayıcılardan biri olmaya devam etmektedir.¹⁵ Çin Halk Cumhuriyeti'nin 1949'da kurulmasından sonraki ilk 30 yılda, medya, Çin Komünist Partisi (ÇKP) ve hükümetin vatandaşların rejime olan sadakatini arttırmak ve bir çeşitliliği teşvik etmek için propaganda aracı olarak kullanıldı. "Tek çocuk" politikası dahil olmak üzere ekonomik ve sosyal politikalar uygulanmaktadır.¹⁶

1.1 1978'den beri Açılım ve Reform

Mimar 1970'lerin sonunda Açılım ve Reform politikalarını başlatırken Dengxiaoping'in sonunda değişiklikler olmuştur. Çin'deki ekonomik reform, Mao Zedong'un ölümünden ve Deng Xiaoping'in 1978'de Çin başkanlığına yükselmesinden kısa bir süre sonra başlamıştır. Deng, Çin halkının sosyalizme ve toplumdaki inancını geri kazanmanın temel aracı olarak ekonomik yeniden yapılanmaya yönelik bir dizi reform başlatmıştır. Bunu yapan Çin Komünist Partisiydi (ÇKP).

Bu reform, Çin'in ekonomisinin Devlet kontrolüne dayalı ekonomiden piyasaya yönelişine başarıyla geçişini sağlamıştır. Bu, aynı zamanda Türkiye'de yapılan Turgut Özal'ın ekonomik reformuna benzemektedir. Ekonomik sektördeki değişimlere paralel olarak, reform medya sektöründe de gerçekleşmektedir. Deng'in ekonomik reformlarının başlamasından önce, Çin'deki tüm medya parti devleti tarafından

¹⁵ Nban.Vir. Media in China: Methods of State Control. The Orator. P26.

¹⁶ Pan. YILING.(2017) Managed Liberalization: Commercial media in the People's Republic of China. *In the service of power: Media capture and the Threat to democracy*. Washington. P13

sübvansede edilmektedir. Basın iki tür gazeteden oluşuyordu: Birincisi, resmen ÇKP'nin ağız parçaları olan ve propaganda departmanlarının gözetimi altında işletilen parti organları; ikincisi, Çin'in çeşitli kitle örgütleri, devlet kurumları ve kendi "uzmanlık" belgelerini yayınlamak için lisanslı sosyal ve bilimsel derneklerin şemsiyesi altında işletilen çeşitli parti dışı yayınlar.¹⁷

Çin'de ilk önemli medya politikası açılışı, 1979'da medyayı reklamcılığa kabul etmeye başlamak için verilen izinmiştir. Bu politika, medyayı, kitlelerle parti devlet iletişiminin birincil aracı olarak güçlendirmek ve artan medya sübvansiyonlarına ihtiyaç duymadan ülkenin modernizasyonunu ve ekonomik büyümesini teşvik etmeyi amaçlamaktadır.¹⁸

Bu politikanın açılmasının ardından, çeşitli sosyal ve bilimsel kurumlar ve kitle örgütleri tarafından yayınlanan parti dışı yazıların sayısı hızla artmaya başlamış ve 1990'lı yıllarda Çin'de baskın olmayan medya olarak parti olmayan yazıların yükselmesine neden olmuştur. Büyük ölçüde Çinli girişimcilerin girişimi nedeniyle, bu parti dışı kağıtların hızlı bir şekilde büyümesi, Çin'in kitlesel medya yapısında, yani özel olarak işletilen gazetelerin fiili olarak yükselişinde yeni bir dönüşüm aşamasına yol açmıştır. Gerçekten de, medya kuruluşlarının sayısı ve türü çok sayıda artış göstermiştir. Ancak 1990'lardaki Çin hükümeti, kendi hedefleri için pazar gücünü kullanmak için kapsamlı önlemler aldı ve bu önlemler hala devam etmektedir. Devlet

¹⁷ Akhavan-Majid, Roya, "Mass Media Reform in China: Toward a New Analytical Framework" (2004). Mass Communication Faculty Publications. Paper 2.
http://repository.stcloudstate.edu/comm_facpubs/2

¹⁸ Lynch, D. (1999) *After the Propaganda State: Media, Politics, and 'Thought Work' in Reformed China*. Stanford, CA: Stanford University Press.

tarafından medyayı kontrol altına alındı ve hatta daha da zorlaştırılmaktadır.¹⁹

Çeyrek ekonomi ve sosyal serbestleşmeye rağmen, Parti devleti hala Çin medya sisteminde önemli bir rol oynamaktadır. Freedom House'nin küresel basın özgürlüğü durumu hakkındaki yayımlanan raporunda açıklandığı gibi, Çin hükümetinin basın kısıtlamaları, liderliğin amaçlarına uygun olduğunda karmaşık, gerektiğinde acımasız ve esnek. Medyanın uzun yıllar boyunca ticarileşmesine rağmen, partinin hakimiyeti hâlâ medya üzerinde etkili.²⁰

1.2. Çin Hükümetinin Medyayı Kontrol etme Yöntemi

Bu kısım Çin hükümetinin medyayı nasıl kontrol ettiğini ortaya koymaktadır. Devlet mülkiyeti, ruhsat verme, Hukuk Kurallarına Göre Kontrol ve gelişmiş sansür, bu yöntemler olmaktadır. Aşağıdaki bölümde, bu yöntemler Çin hükümeti tarafından nasıl yürütüleceğini açıklayacaktır ve bu yöntemler günümüzde Çin medya ortamını şekillendirmektedir.

1.2.1 Devlet Mülkiyeti

ÇKP, Merkezi Propaganda Departmanı (MPD) ve izin verilen raporlamanın sınırlarını belirleyen daha düşük idari seviyelerde ilgili şubeler aracılığıyla haber medyası kapsamı üzerinde doğrudan kontrol sağlamaktadır. Medya sektörünün genel düzenlemesine bazı devlet kurumları katılmaktadır. Yani devlet, medya kuruluşlarının

¹⁹ Yuezhi, Zhao (2000). "From commercialization to conglomeration: the transformation of the Chinese press within the orbit of the party state." *Journal of Communication* 50(2): 3-26.

Accessed November 24, 2015.

²⁰ Media Control in China: A Model of Complexity and Thoroughness. (2013)
<https://freedomhouse.org/blog/media-control-china-model-complexity-and-thoroughness>

yapısını ve organizasyonunu kontrol etmektedir.

Doğrudan Siyasi Büro ve daimi komitesi altındakiler, medyanın merkez koordinatörü ve Merkez Propaganda Dairesi'nin (MPD) Görevi, Partinin ideolojilerini teşvik etmek ve meşruiyetini yansıtmaktır. Üç ana bilgi medyasından sorumlu üç devlet kurumunu yönetmektedir: Devlet Basını ve Yayın İdaresi (yazılı basın konusunda yetkisi olan); Radyo, Film ve Televizyon Devlet İdaresi (yayın medyası üzerindeki kontrolü ile); ve Bilgi Endüstrisi Bakanlığı vb. (İnternet sektörünün mülkiyeti ile). Merkez Propaganda Departmanı, partinin kamuoyuna resmi bilgi vericisi olan Xinhua Haber Ajansını da kontrol etmektedir. Çin haber medyasının, haber kaynaklarını Xinhua aracılığıyla güvenceye alması, hükümete iç haber servisi için tekel kazandırması gerekmektedir.²¹ Çin hükümeti, yayınevleri, televizyon ve radyo istasyonları, İnternet ağları ve İSS'ler dahil olmak üzere tüm büyük medya prodüksiyon şirketlerinin sahibidir. Bu mülkiyet sayesinde devlet, kitap, dergi, gazete, TV ve radyo programları ve IP adreslerini içeren medya pazarı üzerinde muazzam bir güce sahip olmuş olmaktadır.

1.2.2 Ruhsat Verme

Parti ve hükümetin medyayı kontrol etmesinin bir başka yolu, haber lisanslarının gazete, televizyon ve radyo istasyonlarının operatörlerine dağıtılmasıdır. Bu geleneksel medya kuruluşları, Parti veya devlet denetçilerinin onayını içeren düzenleyiciden alınan lisanslar için başvuruda bulunmalıdır.²² Bireysel düzeyde, gazetecilerden ve editörlerden 2005'ten bu yana medyada yasal olarak çalışmak üzere devlet tarafından

²¹ Wenfang Tang, *Public Opinion and Political Change in China* (Palo Alto: Stanford University Press, 2005), 80-1.

²² Esarey, Ashley. 2005. "Cornering the Market: State Strategies for Controlling China's Commercial Media." *Asian Perspective* 29(4): 37-83. <http://www.jstor.org/stable/42704523>.

basılan bir basın kartı elde etmeleri istenmiştir.²³ Basın kartı her beş yılda bir yenilenmeli ve kart sahiplerinin “iyi” davranmadığını tespit ederse hükümet yenilemeleri reddedebilmektedir.

1.2.3 Hukuk Kurallarına Göre Kontrol

Ek olarak, devlet bilgi akışını kontrol etmek ve medyanın bağımsız çalışabilme yeteneğini sınırlamak için sayısız yasal ve kurumsal yöntem uygulamaktadır. 1982 Anayasasının 35. maddesi Çin vatandaşına “ifade özgürlüğü, basın, toplanma, örgütlenme, alay ve gösteri özgürlüğü” garantisi vermektedir.²⁴ Bununla birlikte, anayasadaki diğer birkaç madde, daha önce belirtilen özgürlüklerin iftira düzenlemeleriyle askıya alınmasının bahanesini belirlemiştir.(Madde 38) Ulusun, toplumun kolektif çıkarlarının ve diğer vatandaşların bireyin çıkarlarının üstünde çıkardığı özgürlüklerin artması (Madde 51); tüm vatandaşların “devlet sırlarını korumaları, kamu varlıklarını beslemeleri... kamu düzenine ve sosyal ahlakına saygı göstermeleri” çağrısı (Madde 53); ve vatandaşların “anavatanın güvenliğini, onurunu ve çıkarlarını” koruma görevinden çıkma yasağı (Madde 54).²⁵ Bular, Parti tarafından siyasi açıdan hoş olmayan bilgi biçimlerini bastırmak için kullanılmıştır.

Ek olarak, devlet de gücünü güçlendirmek için çok sayıda ceza ve idari düzenleme uygulamaktadır. 1989’un “Ulusal Sırların Korunması Yasası”, “askeri işler, ekonomik ve sosyal kalkınma projeleri, teknolojik gelişme, ulusal güvenlik kurumları tarafından

²³ GOV.cn, Regulation of press card (xinwen jizhe zheng guanli banda).
http://www.gov.cn/gongbao/content/2005/content_77790.htm

²⁴ People's Republic of China, “Constitution of the People's Republic of China,”
<http://english.people.com.cn/constitution/constitution.html>.

²⁵ People's Republic of China, “Constitution of the People's Republic of China,”
<http://english.people.com.cn/constitution/constitution.html>.

cezai soruşturmalar” ya da devlet kurumları tarafından belirlenen diğer konular hakkında bilgi vermeyi suç olarak kabul etmektedir. Herhangi bir bilgi düzenleyici kurumlar tarafından devlet çıkarlarına veya güvenliğine zarar verecek şekilde belirlenirse devlet sırrı olarak sınıflandırılabilir. Gazeteciler, konuları devlet personeli ve kurumlarıyla ilgiliyse, yayınlanmadan önce ilgili devlet kurumundan izin almak zorundadır. Bu, düzenleyici kurumlar tarafından bilgilerin bastırılmasına ve gecikmesine yol açmaktadır. 1997 tarihli Ceza Kanunu, üç ila on yıl hapis cezasına çarptırılabilir bir suç olarak, herhangi bir kişi veya kuruluş için “ulusu bölmek” veya “(birliği) birliği yok etmek” suçu haline getirerek medya özgürlüğünü yasaklamaktadır. Hükümet ayrıca çevrimiçi ücretsiz tartışmayı engellemek için harekete geçiyor. En önemli İnternet düzenlemesi, 1997 yılında uygulanan Bilgisayar Enformasyon Ağı Uluslararası Bağlantısının Geçici Yönetmeliğidir. Yönetmelikteki özel maddeler doğrudan uluslararası bağlantının özel mülkiyetini yasaklar ve tüm doğrudan bağlantıların devlete ait İnternet Hizmetinden geçmesi gerektiğini belirtir. Düzenleme aynı zamanda tüm kullanıcıların İnternet erişimi almak için kayıt olmasını gerektirir ve yasak olduğu gibi “yıkıcı” veya “müstehcen” “zararlı bilgiler” olarak kabul etmektedir.²⁶ Bu yasalar ve düzenlemeler, bağımsız medya raporlamasına elverişli olmayan yasal bir ortama katkıda bulunmuştur.

1.2.4 Sansür

Geleneksel medya için, içeriğin politik olarak kabul edilebilirliğini sağlamak için üst düzey editöryal ve yayıncı personel atamalarıyla Parti ve hükümet tarafından sansür uygulanmaktadır. Parti komiteleri - merkezi, il ve belediye düzeyinde - gazete ve genel yayın yönetmenlerinin yayın yönetmenlerinin atamalarını gerçekleştirmektedir.²⁷ Genelde bu üst düzey editöryal personel ÇKP üyeleri veya Parti’nin daimi çalışanları

²⁶ Qiu, J. L. (1999/2000) “Virtual Censorship in China: Keeping the Gate between the Cyberspaces.” *International Journal of Communications Law and Policy* 4

²⁷ Qin, Bei, and Yanhui Wu, David Strömberg. (2014). “The Determinants of Media Bias in China.” Unpublished transcript, June 2. Accessed November 26, 2015. http://sites.bu.edu/neudc/files/2014/10/paper_264.pdf

olup, ÇKP'nin değerlerini paylaşan ve propaganda birimleri tarafından dolaştırılan sansür ilkelerini takip etmek için editör ve gazetecilere rehberlik etmekten sorumludur. Parti tarafından atanan bu kilit editoryal personel ayrıca maaşları da kontrol altında tutar ve Çinli gazetecilerin ve muhabirlerin gelirleri büyük ölçüde raporlarının kalitesine ve miktarına bağlıdır. Anahtar editoryal personel, gazetecilerin Partinin editoryal talimatlarını takip edip etmediklerine dayanarak kaliteyi değerlendirmektedir

Freedom House tarafından hazırlanan 2015 raporuna göre, Çin dünyadaki en gelişmiş sansür mekanizmasına sahip ve son birkaç yılda güçlendirilmektedir.²⁸ Bir araştırma, “yaklaşık 20.000 ila 50.000 İnternet polisi ve İnternet gözlemcisinin yanı sıra yaklaşık 250.000 ila 300.000 '50 Cent Parti üyesi' (hükümet için çalışan İnternet trollerini tanımlamak için kullanılan ortak terim) sansür çabalarına katıldığını göstermektedir.”²⁹

Hükümet tarafından benimsenen stratejiler arasında sansür sorumluluğunun internet içerik sağlayıcılarına, yani web portallarının, blokların ve çevrimiçi forumların sahiplerine devredilmesi bulunmaktadır. Devlet sansür kılavuzlarına uymamak, sağlayıcıların işletmelerini kapatma veya başka sonuçlara maruz kalma riski altında bırakmaktadır. Dijital çağda sansür, yeni medya sektöründe halen kısa yollarla özetlenebilecek farklı şekiller de var:

İnsan ifadesi, Çin sosyal medyasında en az üç şekilde sansürlendi. Birincisi, bazı Web sitelerinin ülkede faaliyet göstermesine izin vermeyen “Çin'in Büyük Güvenlik Duvarı” dır. İkincisi, kullanıcının yasaklanmış kelimeler veya kelime öbekleri içeren metin göndermesini engelleyen “anahtar kelime engelleme” dir. 3. Konuşma özgürlüğünün önündeki ilk iki engeli geçtikten sonra, metin Web’de yayınlanır ve

²⁸ Freedom House. 2015. Freedom of the Press 2015 report. [https://freedomhouse.org/sites/default/files/Freedom of the Press_2015_FINAL.pdf](https://freedomhouse.org/sites/default/files/Freedom%20of%20the%20Press_2015_FINAL.pdf).

²⁹ King, Gary, and Jennifer Pan, Margaret E. Roberts. 2013. “How Censorship in China Allows Government Criticism but Silences Collective Expression.” *American Political Science Review* 107:1-18. Accessed November 21, 2015.

sansür edenler sakıncalı bulduklarını okur ve kaldırmaktadır.

Bu küreselleşme çağına rağmen, bilgi ve teknoloji milyonlarca Çinli tarafından giderek daha erişilebilir hale gelmektedir. Çin'in sınırlarını aşan insanların akışı, yabancı haberlerin ve gösterilerin mevcudiyeti ve İnternet'in yayılması, Çin Komünist Partisinin bilgiyi elinde tutmasının zayıflamasına sebep oldu. Bu değişiklik, Parti'nin çabalarına rağmen gerçekleşmedi. Bununla birlikte, medyanın rolü ÇKP tarafından “tüm nüfusun değerlerini ve bakış açısını” şekillendirmek için Partinin ağızlığı olarak görülüyor.³⁰

Medya, üç temel bileşenden oluşan “Parti ilkesi” tarafından yönetilen güçlü bir devlet propaganda aracının bir parçasıdır:

1. Haber medyası Partinin yol gösterici ideolojisini yansıtmalıdır.
2. Haber medyası Partinin programlarını, politikalarını ve direktiflerini yaymalıdır.
3. Haber medyası, partinin liderliğini kabul etmeli ve partinin örgütsel ilkelerine ve basın politikalarına abone olmalıdır. ³¹

Bilgi toplama ve iletme tekeli:

Rapor edilenler üzerindeki kontroller, hükümetin iktidarı sürdürmek için kasıtlı olarak sürdürdüğü medya kuruluşlarının hiyerarşik yapısına da yerleştirilmiştir. Halk Günlüğü, Xinhua Haber Ajansı ve Çin Merkez Televizyonu (CCTV) gibi devlet medyası, Parti ve merkezi hükümetin “boğazı ve dili” dir. Benzer şekilde, yerel Parti komitelerinin ve hükümetin çıkarlarını temsil eden medya kuruluşları da vardır. Çok ticarileştirilmiş medya kuruluşlarının ve dış haber ajanslarının çalışması, yerel ticari medyaya sosyal

³⁰ Central Intelligence Agency, “The World Factbook: China,” *Central Intelligence Agency*, <http://cia.gov/cia/publications/factbook/geos/ch.html>.

³¹ Yuezhi Zhao (1998) *Media, Market, and Democracy in China: Between the Party Line and the Bottom Line* (Urbana and Chicago: University of Illinois) P19.

ve ekonomik konular hakkında rapor vermek ve televizyon ve radyo programları üretmek için bazı editoryal özgürlükler vererek hükümetten nispeten uzaktır. Caixin ve Southern Weekend gibi bazı mağazalar Xinhua, CCTV ve People's Daily'den daha özgür. Düzenli olarak yasaklanan konular arasında, Tibet ve Sincan'da daha fazla özerklik çağrısı, Tayvan ile ilişkiler, Falun Gong manevi grubunun zulmü eylemciliği, tanınmış muhaliflerin yazıları ve ÇKP kaynaklarının olumsuz bir şekilde ele alınması sayılabilmektedir. Bu ayakta tabulara ilaveten, CPD ve eyalet sansürleri, neredeyse her gün web sitesi yöneticilerine ve periyodik olarak geleneksel medya editörlerine iletilen diğer konularda gizli talimatlar yayınlamaktadır.³²

Bu çalışma, hem Çin'den hem de Çince ve İngilizce içerik yayınlayan 3 gazetenin web sitesini seçmektedir. Bu çalışma, araştırma sorularına ilişkin olarak çeşitli analizler yapacaktır. Bu gazetelerin seçilmesinin nedeni, Çin'deki ana gazeteler arasında çok okunan olmaları ve hepsinin de önemli bir internet ağına sahip olmalarıdır. Bu gazetelerin resmi sitesinde gösterilen günlük tirajlarına göre seçilmektedir : People's Daily günlük tirajı 3.2 milyon ve China Youth Daily'nin günlük tirajı 1 milyon, okuryazarlığı İngilizce okuyan insanlar olma eğiliminde olan İngilizce gazetesi olarak China Daily gazete, 200000 günlük tirajlı ile Çince gazetelerinden nispeten daha az olmaktadır.

Bu bölüm aşağıdaki üç gazetenin kısa bir tartışmasını sunar:

1) People' Daily

People's Daily ilk sayısı, Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bir yıl önce 15 Haziran 1948'de Hebei eyaletinde Çin'de yayımlanmıştır. People's Daily kurucusu, Parti yayın Organı olarak Komünist Parti idi. Çin'in kurulmasıyla birlikte, gazete 15

³² Chin Chuan Lee. (2003) Chinese Media, Global Context. London: Routledge Curzon. P13.

Mart 1949'da Parti'yle birlikte başkent Pekin'e taşınmıştır. Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi, People's Daily gazetesini Parti'nin propaganda merkezi olarak ilan etmektedir.

Halkın ideolojisi günlük olarak en yaygın kültüre yönelir ve Partinin ilkelerini ve değerlerini takip eder, bu nedenle bu gazete Partinin ağızlığı olarak tanımlanır. Resmi web sitesinde The People's Daily'nin "Çin'in en büyük gazetesi" olması gazetesinin kuruluşundan geliyor. 1992 yılında UNESCO tarafından dünyanın ilk on gazetesinden biri seçildi. Geçtiğimiz 70 yılda, People's Daily partinin teorisini, ilkelerini ve politikalarını aktif bir şekilde destekledi, merkezi hükümetin ana karar alma düzenlemelerini aktif bir şekilde destekledi ve birliğe önemli bir katkı yaparak zamanında ve çeşitli alanlarda bilgiyi yaydı. Çin Komünist Partisi'nin ülke halkına, devrimin, inşanın ve reformun büyük zaferini kazanmasını sağlamasında büyük bir rol oynadı. Özellikle yeni yüzyılın başından bu yana, People's Daily, "Üç Temsilci" fikrinin Bilimsel Gelişim Kavramı ve Xi Jinping'in "Çin fikrini destekleyen" de barındıran yeni sosyalizm çağının önemli düşünürü olan Deng Xiaoping Teorisine rehberlik etti ve genel durumu çevreleyen, insanlara hizmet eden, reform yapan ,yenilik yapan ve kamuoyunun doğru yönünü kavrayan, sosyalist yolun "Çin fikrini" destekleyen propagandasını ve onun teorik sistemlerini derinleştiren, reformun büyük kazanımlarının tanıtımını güçlendiren ve Kadroların, kitlelerin ileri düzey yatırımların tanıtımının güçlendirilmesi ve sosyalist modernleşmedir.

Yukarıdaki açıklama, People's Daily i'nin ideolojisidir, bu gazetenin seçilmesinin nedeni, Çin gazeteleri okurları arasında People's Daily si'nin, Parti'nin tavrını ve sözünü yerine getirmesi açısından en yetkili kurum olabileceği düşüncesidir. Dolayısıyla bu yayın organı bize bir çok konuda fikir verecektir. Araştırma konumuz olan Türkiye ilişkileri hakkında da araştırmalarım için bu gazeteyi seçme sebeplerimden biri de budur. Bununla birlikte, Parti'nin propagandacılığı işlevi, People's Daily'nin bağımsız bir medya kuruluşu olmadığı yönündeki fikirleri doğrular nitelikte görünmektedir. People's Daily her zaman yabancı medyalar tarafından ve bazı Çin vatandaşları

tarafından Partinin ağızlığı olarak tanımlanan bir medya kuruluşu olup habercilik yöntemleri ve tarafsızlığı nedeniyle kınanmaktayken People's Daily eleştirileri haksız bulup Partinin ağızlığının tam olarak halkın ağızlığı olduğunu savunmaktadır, bu nedenle tüm medya çalışmaları Parti ve halkın ortak ilişkileri ve paydasına uygun olmalıdır şeklinde bir açıklama yaparak kendisini ve medyacılığını savunmaktadır. Çin medyasının durumu yukarıda belirttiğimiz gibi çok özeldir, ancak People's Daily çok daha özel ve önemli bir yere sahiptir. Hatta en önemli de denebilir çünkü bizzat Çin tarafından kontrol edilmektedir.

2) China Daily:

China Daily, 1981 yılında Çin Komünist Partisi Tanıtım Bölümü tarafından kurulmuş uluslararası bir İngilizce gazete olarak kuruldu. Gazeteleri, web siteleri ve uygulamalarını Facebook, Twitter, Sina Weibo ve WeChat'ta güçlü bir reklam ile birleştirerek çoklu bir ortamda büyük bir bilgi platformu haline geldi. Tüm dünyada 200 milyondan fazla okuyucuya hizmet vermektedir. China Daily Group, Çin ile dünyanın geri kalanı arasındaki bilgi alışverişinde kanal olarak önemli bir rol oynuyor. "Dünyayı Birleştiren Çin Bağlantısı" sloganıyla China Daily, Çin'deki en popüler ve etkili İngilizce gazetedir. China Daily ile ortak bir ideolojiye sahip çünkü sahibi ÇKP'nin Tanıtım Departmanlığı görevini üstlenmiş durumda. Çin'in kısıtlayıcı medya ortamı nedeniyle, China Daily hala Partinin değerlerini İngilizce olarak ihraç etmek için propaganda ortamı rolünü oynuyor. Yabancı ve yerli okuyucuların yanı sıra ana sayfada açıklandığı gibi okurları ayrıca "diplomatlar, uluslararası kuruluşların temsilcileri ve ulus üstü şirketlerin temsilcileri, uluslararası gazeteciler ve yabancı turistler" gibi bazı "üst düzey" okuyucuları da içermektedir. Hong Kong, Londra, New York ve Nairobi'de China Daily'nin dört bürosu var ve diğer ana şehirlerdeki ofisler China Daily yurtdışı raporlama ve işlerini yönetiyor. China Daily'nin bu analizde referans olarak seçilmesinin nedeni, bu gazetenin Çin'in yabancı ülkelere karşı imajını temsilen oluşturduğu bir araç olarak görmesidir.

3) China Youth Daily:

China Youth Daily, 27 Nisan 1951'de, Mao Zedong ve Çin Komünist Partisi Merkez Komitesinin diğer liderlerinin onayı ile kurulan China Youth Daily, Pekin'de, tüm etnik gençlerin ve komünist gençlik lig ve kadrolarının bulunduğu okurlarına dayanan "China Youth Daily" propagandasını başlatmaktadır. Gazete, gençliğin cinsel eğitimi ve gençlik temsilini genel raporlama politikası olarak birleştirir: Bir yandan, gençleri Marksizm'in temel ilkelerini incelemeye, Çin Komünist Partisinin ilke ve politikalarına, modern bilim ve kültür bilgisini yönetmeye ve gençleri Çin'in teknolojisini araştırmayı yönlendirirken bir yandan da Sosyalizm şaşırtıcı ve girişimci olduğunu tebliğ eder, gençliğin sesini yansıttığını duyurmaktadır.

Aynı zamanda bu çalışmadaki engellerden ve zorluklardan bahsetmek gerekirse; Araştırmacı araştırmaları kısıtlı ve Komünist Partinin izni dışında hareket edememesidir. Aksi taktirde cezai uygulamalar mevcuttur. Her Çinli gazeteci Çin Komünist Parti ideolojisine saygı gösterir ve kabul eder. Çinli gazeteler farklı seslere yer veremezler dolayısıyla Türk-Çin ilişkileri arasında büyük boşluklara sebep olmaktadır. Bu çalışmanın bu boşluğu kapatmasını ümit etmekteyim. Araştırmacı, Çin Medyasının özel durumlarını ilerleyen bölümlerde daha detaylı bir şekilde inceleyecek ve açıklığa kavuşturacaktır.

Siyasi raporlama hakkı, yalnızca merkezi hükümet tarafından yoğun olarak uygulanan bir politika olan resmi devlet medyasına aittir. Siyasi gazetecilik alanında, yerel ticari medyanın, Xinhua'nın "politik doğruluğunu" sağlamak için makalelerini çoğaltması, hükümetin çizgisini korumak için bir bahane olması gerekmektedir. Yabancı medya ajansları, Çin politikaları ve hükümetle ilgili konular hakkında rapor verirken de büyük baskı altında. Hükümet, hikayeleri kabul edilemez bulduğu takdirde derhal bir kuruluşu Çin piyasalarından çıkarır. Biz, Çin'de faaliyet gösteren yabancı medya bile hükümeti sorumlu tutamıyoruz. Bu da kısıtlılığın diğer bir yorumu olarak karşımıza çıkmış olmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜMÜ

TÜRKİYE İLE ÇİN ARASINDAKİ İKİLİ İLİŞKİLERİ

Bu çalışma Türkiye ile ilgili haberleri içeren Çin medyasının haberleri nasıl kapsadığını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Türkiye'ye 100 yıldan fazla tarihsel bir ilişkisi olan devletler hakkında veriler sunmakta ve faktörleri değerlendirmektedir. Çin'in sunduğu ikili ilişkilerin bütünsel bir incelemesini sunmaktadır.

2.1 Osman İmparatorluğunda İkili İlişkileri

İkili ilişkiler ile ilgili ilk girişimi saptamak için 19. yüzyılın sonuna kadar gidilebilir.³³ Osmanlı İmparatorluğu bir zamanlar 1875'te Çin'in Qing Hanedanlığına büyükelçiler gönderdi ve resmen diplomatik ilişkiler kurmayı amaçlıyordu. Ancak, geriye dönük iletişim becerileri ve uzun mesafeler göz önüne alındığında, başarısız olduğu görüldü.³⁴

2.2 İkili İlişkileri Kurulmadan Önceki Çin ve Türkiye

1911'de Qing Hanedanlığının dağılmasıyla birlikte Çin Cumhuriyeti (ROC) kuruldu. Türkiye Cumhuriyeti 1923'te kurulduktan sonra, Türkiye daha sonra Çin ile diplomatik ilişkilerin kurulması için bir dizi çabalar başlatmıştır. Türkiye'nin ilk Çin konsolosluğu, 1934'te milliyetçi hükümetin başkenti olan Nankin'de kuruldu ve daha

³³ Adebelli Barış (2007) Osmanlıdan Günümüze Türk-Çin İlişkileri. İstanbul: İQ Kültür Sanat, P53.

³⁴ Selda Altan, “Osmanlı’ya Doğudan Bakmak: 20. Yüzyıl Dönümünde Çin’de Osmanlı Algısı ve Milliyetçilik,” *Türkiye’de Çin’i Düşünmek: Ekonomik, Siyasi ve Kültürel İlişkilere Yeni Yaklaşımlar*, ed. Selçuk Esenbel, İsenbike Togan and Altay Atlı (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2013), 95

sonra 1945'te elçiliğe yükseltildi. Çin'deki 4 yıl süren iç savaşın başarısızlığı milliyetçi hükümeti Tayvan Ada'ya sığınmaya zorlamıştır.

Bu arada komünistler, Çin Halk Cumhuriyeti'ni 1949'da kurmuşlardır. Ancak, ÇHC'nin kurulmasından bu yana geçen yirmi yıldan sonra, iki ülke arasındaki ikili ilişkiler hala çok yavaş hareket ediyordu. Çünkü Türkiye'nin komünist ÇHC'yi Çin'in meşru temsilcisi olarak tanımayı reddetmiştir ve Tayvan'daki milliyetçi hükümetle diplomatik ilişkiler kurmayı tercih etmiştir.

Türkiye'nin 1950'lerde ve 1960'larda Çin ile yaptığı dış politikalar güvenlik politikaları ve Doğu-Batı Dengesi ile şekillenmiştir. İki kutuplu dünya soğuk savaş döneminin sebep olduğu mevcut düzeninde yaşarken, Türkiye komünist tehdide karşı batı yanlısı ülkelerin siyasi dayanışması içindeydi. Türkiye'nin bu dönemde duruşunu gösteren çok önemli bir nokta vardı. Türkiye, Kore savaşına asker göndererek Batı yanlısı ülke Güney Kore'yi Komünist Kuzey Kore ve Çin'e karşı savaşta destekledi.³⁵

Taipei'deki Milliyetçi hükümetle diplomatik ilişkilerini sürdüren Türkiye, ÇHC yerine Çin Cumhuriyeti (ÇC) olarak bilinen ülkelere biriydi. Çin, Türkiye ve ABD ile birlikte, BM'nin Çin'in meşru üyeliğini geri getirmesi hususundaki taslak kararına ve 1970'teki Milliyetçi Çin Cumhuriyeti'nin görevden alınmasına karşı ret oyu kullandı.

Türkiye-Çin'in Soğuk Savaş'ın ilk dönemindeki ikili ilişkisi, iki kutuplu dünya düzeninden derinden etkilenmiştir. Türkiye NATO'ya üye olurken, dış politikada ABD ve Avrupa ülkeleri gibi büyük güçleri takip etti. Çin, Komünist doktrinlerin yanında güçlü durdu ve sosyalist kampta eşini aradı.

Dönüm noktası, Çin-Amerika ilişkilerinin yakınlaşmasının ve Çin'in BM'deki

³⁵ Çolakoğlu, S. (2012) Turkey's East Asian Policy: From Security Concern to Trade Partnership. *Perceptions*. Volume.17. No. 4. P129.

yasal sandalyesinin başarılı bir şekilde restore edilmesinin ardından 1960'ların sonunda gerçekleşti. NATO üyelerinden biri olan Türkiye, Batı yanlısı yönelimli dış politikalarını erteleyen Mayıs 1971'de Çin'le diplomatik ilişkiler kuran Türkiye Taipei'deki hükümetle olan ilişkisini durdurdu. Ancak, 1970'lerde Türkiye ile Çin arasındaki ikili ilişkilerde pek fazla tanıtım yapılmadı. Türkiye 1960'da askeri darbeden yeni kurtuldu ve siyasi ve ekonomik istikrarsızlıktan çok acı çekti. Çin üzerinden geçerken Mao döneminin son aşaması ve Büyük Kültür Devrimi sona ermek üzereydi. Türkiye'nin Çin'e yönelik dış politikalarında belirsizlikler de sürmekteydi. Bir yandan, Çin'in getireceği potansiyel pazarlar ve büyük fayda, diğer yandan "Kırmızı Çin'i "tanımanın politik ve ideolojik riski vardı. Öte yandan, komünist partinin önderliğindeki ÇHC'yi tanımak, bir yandan da iç solcuları şımartabilir ve Türkiye'deki siyasal istikrarsızlığı teşvik edebilir ve körükleyerek kötüye gitmesine sebep olabilirdi. Bu tartışma, Türk siyasetinde, sonunda bir uzlaşmaya varmadan yürüdü. Böylece Türkiye ile Çin arasındaki diplomatik ilişkilerin ilk on yılında temkinli bir şekilde yavaşça gelişti.

2.3 İkili İlişkileri Kurulduktan Sonraki Çin ve Türkiye

Hem Çin hem de Türkiye'deki siyasi düzensizlik bazı eylemleri durgunlaştırırsa da, ekonomideki ilerlemeyi durdurmadı.

Turgut Özal Azınlık JP kabini, iç talebi azaltıp ihracatı artırarak dışa açmayı hedefleyen "24 Ocak Kararları" adlı bir dizi ekonomik reform yayınladı.³⁶ 1978'de Çin, Büyük Kültür Devriminin sona ermesinden iki yıl sonra, merkezi ekonomi içindeki "Reform ve Açılış" politikalarını piyasaya yönlendiren ekonomi ile değiştirdi. Türkiye, Çin'in elde ettiği ekonomik başarılarla ve Çin'in büyük potansiyel pazarlarının getireceği fırsatları, Çin'in ekonomik pastasından bir parça kek almaya çalışarak önem

³⁶ Aydın.M. Alpkaya.G.T. Oran.B. Tellal.E. Fırat.M. Erhan.G.(2003). Türk Dış Politikası-Cilt 2(1980~2001). İstanbul. P5

verdi. Siyasi açıdan bakıldığında, “12 Eylül 1980’de Türkiye’nin AT (Avrupa Toplulukları) ile ilişkilerinde yeni bir döneme girildi” dedi. Türkiye, 12 Eylül 1980’deki ikinci askeri darbeden sonra AET (Avrupa Ekonomik Topluluğu) (AET) tarafından dışlanmıştı. Bu nedenle Ankara, dış politikasını değerlendirmiş ve daimi BM güvenlik konseyi üyesi Çin’in iyi bir seçim olduğu için yeni denge arayışına girmiştir. Bu nedenle, iki ülke 1980’lerde zirvede yakın ilişkiler kurmuştur.³⁷

Türkiye Ticaret Sekreteri Kemal Cantürk’ün 1981’de Pekin’i ziyareti, Türkiye’nin ve Çin’in önde gelen liderleri arasındaki ilk toplantıya işaret etmiştir.³⁸ Türkiye Cumhurbaşkanı Kenan Evren, Aralık 1982’de yaptığı Asya gezisi sırasında Çin’i ziyaret etti ve bu ziyaret, ticaret ve teknik konusunda işbirliğini kolaylaştırmış.³⁹ Bu ziyaretin ardından Çin Kültür Sekreteri Zhu Muzhi, 1983 yılının Nisan ayında Ankara’ya bir geri dönüş ziyaretinde bulunmuştur.⁴⁰

1991’de Sovyetler Birliği’nin çöküşü Orta Asya ülkelerinin bağımsızlaşmasını sağladı ve Türkiye’yi Orta Asya bölgesine yönelik dış politikalarını yürürlüğe koyması için ilham vermiştir. Bir yandan, Türkiye bu bölgenin zengin enerji tedarikinden yararlanmak ve bölge ile Avrupa ülkeleri arasındaki enerji geçiş koridoru rolünü oynamak istedi. Öte yandan, Türkiye, Orta Asya ülkeleri ve Çin’in Sincan Uygur Özerk Bölgesi ile tarihi, kültürel, dil ve dini benzerlikleri paylaşıyor olması avantaj olarak görüldü. Türkiye, kendisini büyük Türk ailesinin lideri olarak kabul etti ve bölgenin, kalkınmasını desteklemek için ekonomi, eğitim, ulaşım ve birçok farklı alanda projeler başlatarak “büyük kardeş” gücünü oluşturmaya çalıştı. Bu nedenle, Türk hükümeti ile

³⁷ Çolakoglu, S. (2012) Türkiye-Çin ilişkileri: tek Tarafı Aşk mı? *Ortadoğu Aanaliz* No.4 P46

³⁸ Sami Kohen, “Türkiye-Çin ekonomik ve teknik işbirliği anlaşması imzalandı”, *Milliyet*, 20 Aralık, 1981.

³⁹ “Erven, Uzakdoğu gezisine başladı” *Milliyet*, 13 Aralık 1982.

⁴⁰ “Çin Kültür Bakanı Muzhi: İnsan İstanbul Boğazı’nı seyre doyamıyor dedi.” *Milliyet*, 19. Ekim, 1983

Sincan Uygur muhalif liderleri arasında bazı etkileşimler vardı; Şubat 1992'de Cumhurbaşkanı Turgut Özal, Uygur muhalifleri İsa Yusuf Alptekin ile bir araya geldi ve İstanbul Belediye Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın, "İsa Yusuf Alptekin" adlı bir parkın 1995'te Çin'in büyükelçisi tarafından protesto edilmesine sebep oldu.⁴¹ Pekin, Ankara'nın Uygur meseleleri konusundaki tutumu ile ilgileniyor ancak Ankara hala Uygur'un liderleriyle temaslarını sürdürüyordu. Bu durum 1990'larda Türkiye-Çin ilişkilerinin bozulmasına yol açan tetikleyici oldu. Bu nedenle bu dönemdeki diplomatik etkileşim göreceli olarak azaldı. Bununla birlikte, Türkiye'nin "Türki ailesi" kuruluşu, bu ülkeler Sovyetler Birliği'nden bağımsız olduğu için finans ve Orta Asya ülkelerinin bir başka "büyük kardeş" e itaatte bulunma isteksizliğine hazırlık sıkıntısı yüzünden başarısız olmuştur.⁴²

2002'den bu yana kabul edilen dış politika paradigması AKP (Adalet ve Kalkınma Partisi), Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleri gibi şimdiye kadar göz ardı edilen veya yüzeysel olarak meşgul olan bölgelerle proaktif olarak etkileşime girme amaçlıymış;⁴³ Diplomatik borsalar arttı, ticaret arttı ve iki ülke arasında daha verimli bir diyalog başlatıldı. Türkiye Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Çin'e yaptığı ziyarette Haziran 2009'da Uygur'un iki ülke arasında daha iyi ve daha fazla işbirliği için köprü olduğunu vurgulamıştır.⁴⁴ Çin Başbakanı Wen Jiabao, Eylül 2010'da geri dönüş ziyareti

⁴¹ Çolakoglu, S. (2012) Türkiye-Çin ilişkileri: tek Tarafı Aşk mı? *Ortadoğu Aanaliz* No.4 P46

⁴² Budak, T. (2015) Söylemler ve Eylemler Bağlamında: Türkiye'nin Orta Asya Politikası. *Bilgesam Analiz/ Orta Asya*. No.1345. P1~3.

⁴³ Altay, Altı. (2016) Turkey's foreign Policy Towards China, Analysis and Recommendation for Improvement. Volume: GRF Young Academics Program | Policy Paper Series No.3 P7. Retrieved from http://www.gif.org.tr/files/Young%20Academics%20Papers/Altay_Atlı_Turkeys_Foreign_Policy_Towards_China.pdf

⁴⁴ *China Radio International*, "Çin'in Ankara Büyükelçisi Gong: "Abdullah Gül'ün Çin ziyareti birçok alanda ilişkileri en üst düzeye çıkaracak", 23 Haziran 2009, <http://turkish.cri.cn/882/2009/06/23/1s116202.htm> (Erişim Tarihi: 20.08.2009).

gerçekleştirdi ve ikili ilişkileri stratejik ortaklığa yükseltmiştir.⁴⁵ Wen'in Türkiye'de kaldığı süre boyunca, Uygur muhalefeti, 5 Temmuz 2009'da Urumçi'de meydana gelen olayı protesto etti. Sonuç olarak, Çin hükümeti, Başbakan Erdoğan'ın “neredeyse soykırım” olarak nitelendirdiği azınlık politikalarını, diğer Dünya ülkelerinin Urumçi olayına kayıtsız kalması, Çin ile ilişkilerini kırma konusundaki isteksizlikleri nedeniyle tepki göstermemesi ve koşullar Türk yetkililerin tepkilerinin göze batmasına sebep oldu. Zira Türkiye gerçekten de tepkilerini arttırmış ve bunu iç politika olarak kullanmıştı. Eleştirisi, Çin hükümetlerinin, Türkiye'nin “soykırım” olarak nitelendirdiği olayın sorumsuzluğunu ve Türkiye-Çin'in ilişkilerinin tekrar soğuk döneme girdiği yönündeki suçlamasını uyandırdı. Türkiye'nin Pekin'deki büyükelçisi, Türkiye'nin Çin ile daha iyi ikili ilişkiler kurmayı dört gözle beklediğini vurguladı ve Türkiye Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Çin Dışişleri Bakanı Yang Jiechi ile telefonda konuştu ve Türkiye'nin Çin ile diplomatik ilişkileri iyileşmiştir.⁴⁶

Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay ve Çin Kültür Bakanı Yardımcısı Li Hongfeng, 2012 yılında Türkiye'de Çin Yılı, 2013'te Çin'de Türk Yılı anlaşmasını imzalamış.⁴⁷ İki tarafın sıkça etkileşimi, 2014 ve 2015 yıllarına kadar devam etti; bu sayede, üst düzey liderler birbirlerini ziyaret ettiler. Ekonomi ve diğer birçok konuda anlaşmaya varılmaktadır.

Özetle, Türkiye ile Çin arasındaki diplomatik ilişkiler şu yönlerden sonuçlandırılabilir:

⁴⁵ “China, Turkey to establish strategic cooperative relationship”. China Daily. 08.10.2019
http://www.chinadaily.com.cn/china/2010-10/08/content_11386689.htm

⁴⁶ Jialing Xi(2009)席佳琳. China Criticizes Turkish Prime Minister for His “Almost Genocide” 中国抨击土耳其总理“种族灭绝论”. 15.07.2009
<http://www.ftchinese.com/story/001027579?full=y>

⁴⁷ 土耳其中国文化年即将开幕(Türkiye'de Çin Yılı Başlayacak) Retrieved from <http://tr.china-embassy.org/chn/A/t880511.htm>

1. Türkiye ile Çin arasındaki ikili ilişkiler, AKP'nin iktidarında olmasından bu yana son 10 yılda hızlı bir büyüme göstermiştir;
2. Ekonomik ilişkiler ikili ilişkilerde her zaman önceliklidir, bu nedenle büyük ekonomik ilgi iki ülkenin daha fazla iş birliğine yol açan en önemli faktör olmuştur.
3. İki ülkenin ilişkilerinde Uygur meseleleri “barometre” rolü oynar, yani Ankara'nın Uygur meselesi konusundaki tutumu iki taraflı ilişkilerin kilit noktasıdır.

2.4 İlişkilerinde Olan Sorular

Bu özelliklere ek olarak, ilişkilerde yatan başka bazı uyumsuz faktörler vardır. Aşağıdaki pasajlar, ikili ilişkileri mevcut olan faktörleri sunar ve Uygur meseleleri hakkında bütüncül bir açıklama sunar.

2.4.1 Ekonomik Sürtüşmeler

Yukarıda belirtilen Türkiye ile Çin arasındaki ilişkilerin açıklamasına göre, ekonomik işbirliği önemli bir rol oynamaktadır. İkili ticari ilişkiler, diplomatik ilişkilerin kurulmasından daha erken olan 1965 yılında başlamıştır. İkili ilişkiler dış ve iç faktörler için iniş çıkışlar yaşamasına rağmen, ekonomik işbirliği yıllarca sürmektedir. Özellikle son yıllarda, iki tarafın ticaret işbirliği kayda değer başarılarla ulaşmıştır. Çin, Türkiye'nin dünya çapında üçüncü ticaret ortağı ve Doğu Asya'daki ilk ticaret ortağıdır. Çin ayrıca, Türkiye'nin 16. ihracat ortağı ve Rusya Federasyonu'ndan sonra ikinci ithalat ortağı. Çin Ticaret Bakanlığı'nın istatistiklerine göre, Çin ile Türkiye arasındaki toplam ticaret hacmi 2013-2017 döneminde 108 milyar ABD Dolarını aşmıştır.⁴⁸

⁴⁸ The Overview of Commercial Cooperation between Turkey and China (2019) Economic and Commercial Counsellor's Office of the Embassy of the People's Republic of China in the Republic of Turkey. <http://tr.mofcom.gov.cn/article/zxhz/201901/20190102826127.shtml>

Ancak, Türkiye ikili ticaret işbirliğinde çok etkileyici bir artı değere sahipken, Türkiye ticaret açığından mustarıptır. Aşağıdaki istatistik tablolarında sunulmuştur. Tablo 1'de, Türkiye'nin Çin'den son yıllarda yaptığı ihracattan çok daha fazla Çin'den ithalat yaptığı açıkça görülmektedir.

Tablo 1.

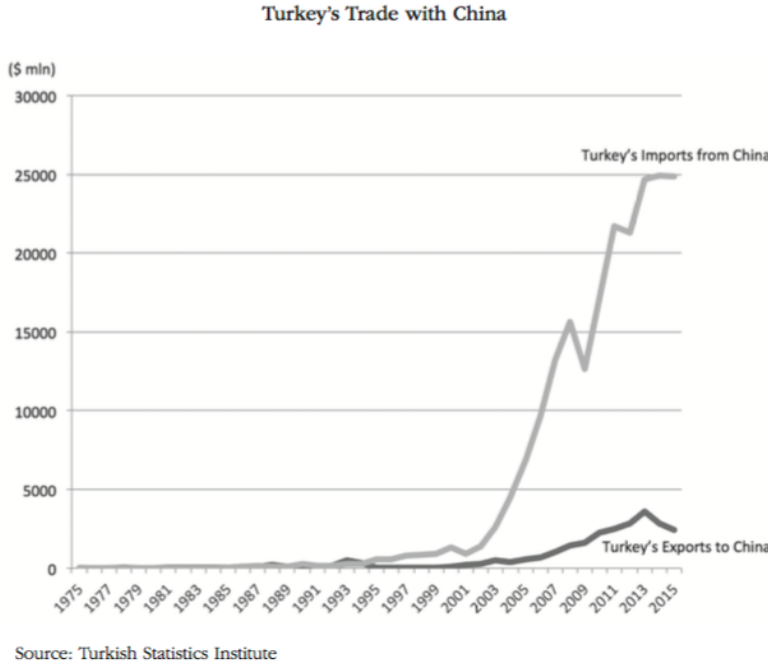
İkili Ekonomik ve Ticari İlişkiler

Years		Export	Import	Volume	Balance
2013		3,6	24,68	28,29	-21,08
2014		2,86	24,92	27,78	-22,05
2015		2,41	24,86	27,27	-22,45
2016		2,32	25,44	27,76	-23,12
2017		2,93	23,37	26,30	-20,43
2018		2,91	20,71	23,63	-17,80

Source: TUIK (Milyar USD) ⁴⁹

Tablo 1, Türkiye'nin Çin'den yaptığı ihracat ile ithalat arasındaki büyük farkı göstermektedir. 2013'ten 2016'ya kadar bütçe açığı gittikçe büyüyordu ve 2018'de biraz uzayan bir boşluk gibi görünüyordu, ancak küçük toparlanma Türkiye'nin ikili ticaretteki dezavantajlarını haklı çıkaramamaktadır.

⁴⁹ Turkey-People's Republic of China Economic and Trade Relations. http://www.mfa.gov.tr/turkey_s-commercial-and-economic-relations-with-china.en.mfa

Ayrıca, son yıllarda henüz yeni ortaya çıkan bir fenomen olmadığı açık değildir, açık Tablo 2'ye göre yıllarca açıklanmıştır. AKP'nin 2002'de iktidarda olması nedeniyle eski batılı ülkelerin dış politikalara yönelmesi, Türkiye'nin çok boyutlu dış politikasını kolaylaştırmıştır. Doğu Asya ülkeleriyle işbirliğini arttırmak. Tablo 2'de, Türkiye'nin Çin'den ithalatının 2003'ten bu yana hızlı bir büyüme gösterdiğini, ancak Türkiye'nin Çin'e ihracatının yıllardır düşük bir oranda kaldığını göstermektedir. Türkiye'nin Çin'e ihraç ettiği başlıca ürünler mermer, demir, bakır, kurşun, borik asit gibi bazı hammaddelerdir, Çin'den ithal edilen ana kalem ise otomatik veri işleme makineleri, kablosuz telefon cihazları, oyuncaklar, görsel-işitsel cihazlar vb. Endüstriyel altyapı eksikliği nedeniyle Çin'e hammadde ihraç etmenin ötesine geçmektir. İki tarafın hükümeti, büyük açığın önemine önem veriyor ve onu değiştirmeye çalışıyor, çünkü açık, Türkiye'deki anti-damping faaliyetlerinin tetikleyicisi oldu. "1995'ten bu yana Türkiye, 200'den fazla anti-damping soruşturması başlattı ve bu incelemeler sonucunda, 30 Haziran 2016'ya kadar 174 adet anti-damping önlemi yürürlüğe girmiştir. Çin bu önlemlerin 59'una tabi olmak suretiyle en üst hedeftir.⁵⁰

⁵⁰ Toksoy.M.F, Canbolat, E, Güden.H (2018) The International Law Review Edition 4. Turkey <https://thelawreviews.co.uk/edition/the-international-trade-law-review-edition-4/1173971/turkey>

Ticaret sürtüşmesi, ikili ilişkilerde yatan en büyük sorunlardan biri olabilir; bu nedenle hem Türkiye hem de Çin'in ticari işbirliğini daha da ilerletme sorununu çözmesi gerekmektedir.

2. 4.2 Uygur Meseleleri

Uygur meseleleri, Türkiye ile Çin arasındaki ikili ilişkilerde en zor meseleler olabilir. Yukarıda belirttiğimiz gibi, Türkiye, Uygur halkını Çin Halk Cumhuriyeti'nden bağımsız olarak almayı destekleyen güçlü bir destek olarak kullanmaktadır. Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra, Türkiye'nin Orta Asya bölgesine dış politikaları Pan-Türkçülük derinden etkilenmektedir. Türkiye; Türkiye ile tarihsel, kültürel, dilsel ve dini benzerlikleri olan tüm bu ülkeleri “büyük bir Türk ailesi” oluşturmak için canlandırmaya çalışmaktadır . Sincan Uygur zerk Bölgesi coğrafı olarak Orta Asya bölgesine çok yakındır ve UAR ve Türkiye'nin ortak bir tarihi, kültürü, dili ve dini vardır. Bu nedenle, Türkiye bu bölgeye özel endişe sağladı ve hatta Uygur halkına farklı şekillerde yardım bile sundu, rneğin, Türk hükümeti Uygur ayrılıkılarıyla buluştu ve “Doğu Türkistan” hareketini desteklemektedir.

“Doğu Türkistan”, Uygur halkı ya da bu bölge söz konusu olduğunda, “Doğu Türkistan” ve “Doğu Türkistanlı” olarak adlandırılan “Doğu Türkistan” Türkçesinde çok yaygın bir cümledir. Bununla birlikte, Çince veya medya standart dilinde ne olursa olsun, “Doğu Türkistan”, Uygur ayrılıkılarının bir kısmının Sincan Uygur zerk Bölgesi'ni Çin'den ayırmaya çalıştığı ve yeni bir ülke kurduğu yönündeki yaklaşımı ile bir terörist hareket anlamına gelmektedir. Türkiye bu ayrılıkçıların barınağıydı ve Türk hükümeti uzun süredir hareketin arkasındaki savunucularıydı. Her ne kadar 20. yüzyılın sonunda Türkiye Uygur meselelerine yönelik tutumunu değiştirdi ve Çin topraklarının bütünlüğünü desteklemeye ve “Bir Çin” i tanımaya başlamıştır. Uygur sorunu, iki ülke arasındaki ikili ilişkilere yansıyan çok keskin bir konu haline gelmektedir. Türkiye Başbakanı “Recep Tayyip Erdoğan” bu olayı eleştirdi ve “neredeyse soykırım” olarak

nitelendirmiştir. Erdoğan'ın tepkisi Çin hükümetinden ve insanlardan gelen sert kınamalara yol açmıştır. 2015'teki Ramazan, kutsal Müslüman ayının, yabancı medyada Çin'in Sincan'daki oruç ve duayı nasıl yasakladığı ile ilgili olduğu bildirilmiştir. Türk milletinden ve hükümetten kaygı duydu, insanlar sokakta Uygur kardeşler ile olan endişelerini dile getirmek için protesto ettiler ve Pekin'in kısıtlanmasını eleştirmiştir. Bu faaliyetler Çin hükümeti tarafından “Çin'in iç işlerine müdahale” olarak tepki göstermektedir. Bu olaylar Uygur meselelerini yansıtır, Türkiye ve Çin ikili ilişkilerinde her zaman çok kritik bir faktör.

Son yıllarda, iki taraf da ekonomik işbirliğini ikili ilişkilerde öncelik olarak kabul etmeyi kabul etmiştir. Ancak uluslararası toplumu olan Türkiye, Uygur halkının insan hakları konusunda Çin'e baskı yapmayı bırakmamaktadır. Eski Türkiye Cumhurbaşkanı Gül, Dışişleri Bakanı Davutoğlu ve Cumhurbaşkanı Erdoğan, Sincan eyaletinin çeşitli şehirlerini ziyaret etmektedir. Halkın Sincan'daki yaşamları hakkında daha iyi bilish yapmalarına yardımcı olmaktadır. Türk hükümeti bir keresinde Uygur Bölgesinin Türkiye ile Çin arasındaki dostluk köprüsü olması gerektiğini dile getirmektedir. Çin'in “One Belt, One Road” programının başlangıcında, Türkiye ve Çin'in gelecekte kesinlikle daha fazla ve daha derin bir işbirliğine sahip olacaklar. Uygur meseleleri hem Çin hem de Türkiye gayreti içinde ele alınmalı.

2.4.3 Jeopolitik Rekabet

İkili ilişkileri etkileyebilecek son faktör Türkiye'dir ve Çin'in Orta Asya bölgesindeki Jeopolitik rekabeti bu rekabeti körüklemektedir. Soğuk savaştan sonra, birçok Türk dili konuşan ülke, Orta Asya bölgesinde ve Kafkasya'da bağımsızlaştı. Türkiye, tarihi, kültürel, dilsel ve dini bu ülkelerle yukarıda belirtildiği gibi paydaşlıklara sahiptir. Bu nedenle Türkiye bu ülkelerle ilişkilere önem vermiştir. Türk Dili Konuşan ülkelerin ilk Zirvesi Ekim 1992'de Ankara'da Türkiye'nin teklifi ile başlatıldı. Türkiye, bu ülkelerle maddi yardım ve akrabalık sunma nedeniyle, Orta Asya ve Kafkasya ülkeleri arasındaki statüsünü yükseltti. Son yıllarda, Türkiye bu ülkelerle

daha önce durgun olan ilişkilerini restore etmeye başlamış, Türkçe konuşan ülkeler Zirvesi 2006'da toplanmış ve ondan önce bu zirve beş yıl askıya alınmıştır. Bu toplantıda Türkiye Başbakanı, çok taraflı işbirliğini ilerletmek ve bölgesel barışı ve istikrarı hızlandırmak için “Türkçe Konuşan Ülkeler Topluluğu” nun kurulmasını gündeme getirdi. Zbigniew Brzezinski'nin dediği gibi “Aksine, Türkiye, kendisini çeken göreceli modernliği, dilsel yakınlığı ve kendisini ekonomik açıdan en etkili güç olarak kurmanın ekonomik yolundan yararlanarak, gevşek bir Türkçe konuşan toplumun potansiyel lideri olarak görüyor. Bölgede ulus oluşturma süreçleri devam ediyor.”⁵¹

Batı Çin, Orta Asya ülkeleriyle 3000 kilometre sınırdan bulunuyor ve bu bölgedeki Çin'in Jeopolitik çıkarlarına karar veriyordu. Bir yandan Orta Asya ülkeleriyle ilişkiler Çin'in batı bölgesinin güvenliğini doğrudan etkilemektedir. Öte yandan, Çin'in ekonomisinin hızlı büyümesi, daha geniş bir pazar ve daha fazla enerji gerektirdiğinden, Orta Asya bölgelerine yönelik politikalar, Çin'in bu bölgedeki menfaatlerini arttırması için kritik öneme sahip görünmektedir. Çin, Orta Asya ve Kafkasya'daki menfaatlerini en üst düzeyde sağlamak için bu bölgedeki dış politikalarına öncelik vermektedir.⁵² Ayrıca, Çin'in enerji alanında Türkiye ile olan rekabeti giderek artmaktadır ve iki taraf arasındaki jeopolitik oyunun odağı haline gelebilmektedir. Çin'in enerjiye olan talebi arttıkça, Orta Asya, coğrafi avantajları nedeniyle Çin'in enerji ithalatı düzenindeki kritik konumunu kazanmaktadır; Çin-Kazakistan petrol ve doğal gaz boru hatları ile Çin-Türkmenistan kullanıma sunulmuştur, Çin ve Orta Asya ülkeleri çok yakın enerji bağlantılarına sahiptir. Son yıllarda, Türkiye kendisini aktif olarak Avrupa Birliği'nin “Güney Enerji Koridoru” olarak inşa etmiştir. Orta Doğu ve Orta Asya'nın en büyük iki enerji üreten pazarının eşsiz coğrafi avantajını kullanan Türkiye, kendisini Avrupa ile Asya'yı birbirine bağlayan bir enerji nakil merkezine kurmaya çalışıyor. Türkiye, BTC

⁵¹ Brzezinski, Z. (1997) The Grand Chessboard. New York. P137.

⁵² Guangcheng Xing. (1996) Çin ve Yeni Serbestlik Getiren Ülkeler arasındaki ilişkileri 中国和新独立的中亚国家关系[M]. Harbin: Heilongjiang Education Publishing House 黑龙江教育出版社, 1996.

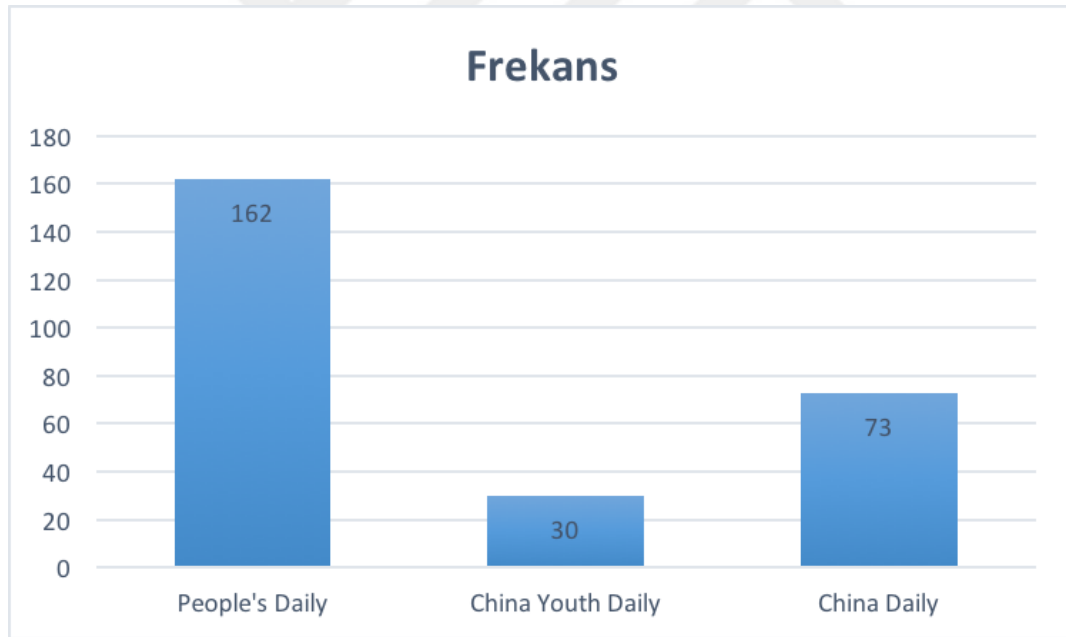
petrol boru hattını inşa etme konusundaki işbirliğinin ardından, 2007 yılında BTE doğal gaz boru hattı inşa etmek için Avrupa Birliği ile bir anlaşma imzaladı ve bu boru hattı, Orta Asya'da hem Türkmenistan hem de Kazakistan'a işaret etmiştir. Orta Asya ülkelerinin sınırlı petrol ve doğal gaz arz kapasitesi nedeniyle, Batı ve Doğu öncelikli sorunların arzı konusunda henüz bir belirsizlik vardır. Bu nedenle, Orta Asya ülkelerinde petrol ve doğal gaz kaynaklarının arz yönü, hem Çin hem de Türkiye için potansiyel bir oyun noktası haline gelebilmektedir. Uzun vadede, Türkiye'nin doğu stratejisinin uygulanmasıyla birlikte Orta Asya diplomasisinin diplomatik düzenindeki önemi sürekli olarak artırılmıştır. Aynı zamanda, Çin'in ulusal gücünün güçlenmeye devam etmesi, Çin'in etkisini ve ulusal çıkarlarını doğal olarak Orta Asya bölgesinden batıya doğru genişletmektedir. Bu nedenle, iki tarafın güçleri nihayet Orta Asya'da buluşacak ve bu iki taraf arasında Orta Asya'nın coğrafi avantajları konusunda kaçınılmaz bir rekabet ilişkisi oluşacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜ

ÇİN MEDYASINDA TÜRKİYE

Araştırmanın bu bölümünde Türkiye'nin Çin medyasında, China Daily'den oluşan İngilizce gazete ile People's Daily ve People Youth Daily oluşan Çince gazeteler arasında ne sıklıkla yer aldığı anlatılmaktadır. Tüm haber bülten örneklemeleri Ocak 2015 - Aralık 2017 tarihleri arasında alınmıştır. Veri analizi aşağıdakiler gibi beş (5) ayrı kategoriye ayrılabilir: (i) Haberlerin özellikleri, (ii) sınıflandırma ve yazar, (iii) ek, (iv) haber kaynakları ve alıntılar (v) yazıların görüşü ve dili.

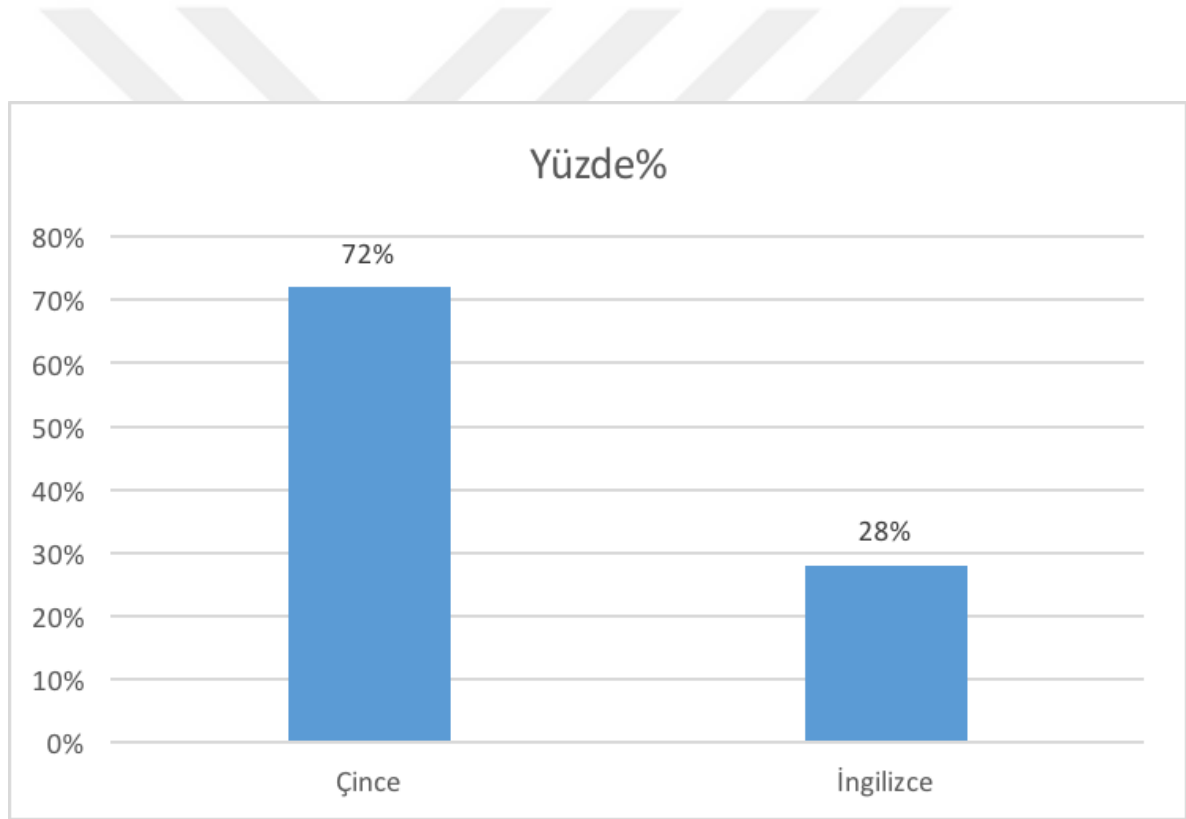
3.1 Haber Özellikleri

Sekli 3.1.1 Örneklenen gazetelerde Türkiye yayınlanan toplam haber sayısı.

Yukardaki tablo 2015~2017 yılların arasında Türkiye ile ilgili toplam haberler sayısını göstermektedir. Buna göre, üç sene boyunca Türkiye hakkında en çok haber yapan gazete People's Daily, 162 kez "Türkiye" kelimesini başlık olarak kullanmış ve Türkiye

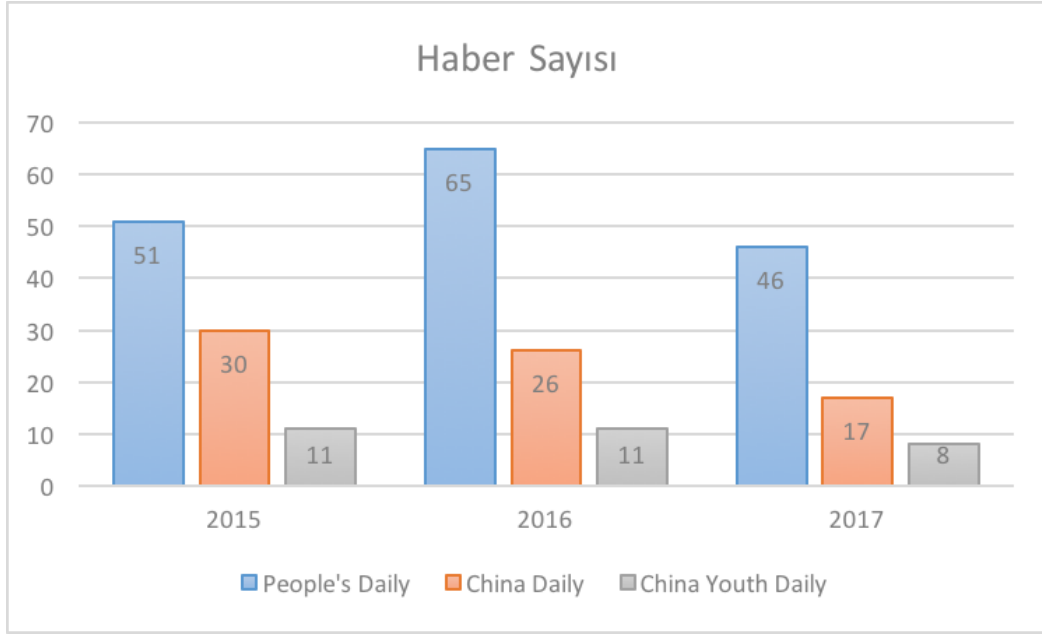
ile ilgili haber yapmış bulunmaktadır. China Daily gazetesi tek İngilizce yayın yapan gazete olarak People's Daily gazetesini ikinci sırada takip eden en büyük gazetelerden biri olmuştur. Örneklenen gazetelerden Türkiye ile ilgili en az haber yapan China Youth Daily ise üçüncü sırada yer almaktadır. China Youth Daily hakkında yapılan analizlerde China Youth Daily'nin üç senelik arşivlerinde Türkiye hakkında sadece otuz (30) haber yaptığı verilerine ulaşılmaktadır. Dil açısından bakıldığında, Türkiye ilgili haberlerin çoğu Çince gazetelerde bulunmaktadır. People's Daily Parti'nin propaganda merkezliğini gazete olarak China Youth Daily'den çok daha fazla yaptığı yapılan araştırmalarda ulaşılan sonuçlarından biridir.

Şekil 3.1.2 Çince ve İngilizce Gazetelerinin

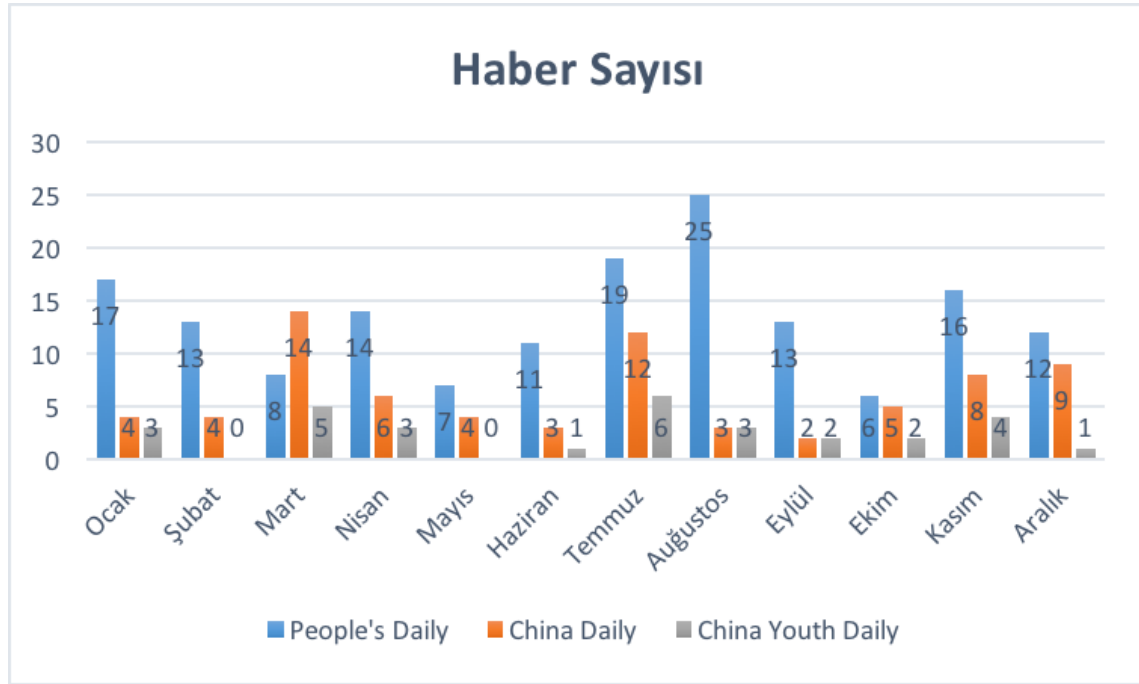
Yukarıda gösterilen yüzdeler Çin'de yapılan haberlerin dilsel olarak ihtiva ettiği yelpazeleri temsil etmektedir. Bu tablo dil kategorisine bölünebilecek toplam gazete yüzdesinin oranlarını gösterir, bu kategoride incelenebilecek iki dil mevcuttur. Bunlar: Çince ve İngilizce olmak üzere iki yaygın dildir. Yukarıdaki verilerde

gösterilmek istenen Çince haberlerin İngilizce haberlerden daha çok yer aldığı bilgisinin araştırmacı tarafından ilgililere sunulmasıdır. Üç sene boyunca, 265 haberin %72'si Çince gazeteler tarafından yayınlanmışken, İngilizce haberler sadece %28'lik bir dilimi kapsamaktadır. Her bir Gazete'nin farklı bir hedef kitlesine sahip olmasının dilsel anlamda büyük bir etkisi vardır. Çince gazeteler Çinli vatandaşlara ve az Çince bilen yabancılar için yayınlanan bir yayın ve medya organıyken, İngilizce olarak yayınlanan yayınlar ise uluslararası anlamda dil olarak kabul görmüş olduğundan dünya çapında daha geniş okuyucu kitlesine hitap etmekle görevlidir. Fakat Çin özel medya çerçevesi anlayışından dolayı, Çin vatandaşı olan insanların veya bazı yabancı medyaların kısıtlamalar sebebiyle bazı bilgilere ulaşması çok zor olup bu kapsamda yapılacak herhangi bir eylemin veya çalışmanın ihlal olduğu yönündeki kanaat gerekçesiyle kısıtlılık hat safhadadır. Bu yüzden yerel gazetelere gerçekten bağımlı olarak habercilik yapılmakta olup ötesine geçmek bir hayli güçtür. Aksi takdirde Çin Hükümeti ile karşı karşıya gelmek gibi bir sorun söz konusu olabileceğinden daha dikkatli olunması gerekmektedir. Bu da medya alanındaki çalışanların ve araştırmacıların diğer bir problemini teşkil etmektedir.

Şekil 3.1.3 Türkiye Haberlerin 2015 yılı ile 2017 arasında dağılımı

Yukarıdaki tabloda, her gazetenin üç yıl boyunca yapmış olduğu haber sayılarını göstermektedir. 2016'daki verilere göre üç gazetenin 2015 ve 2017 yıllarına göre en büyük dağılıma sahip olduğunu göstermektedir. Kuşkusuz buna sebep olarak 15 Temmuz 2016'da, Türkiye'deki darbe girişimi konusu-FETÖ terörü ve sonrasında yaşanan birçok olayın ardı sıra yaşanmış olmasıdır. Her ne kadar China Daily tek İngilizce gazete olarak 2015 yılında en fazla dağıtıma sahip olmuş olsa da Türkiye, Çin gazetelerinde üç sene boyunca en fazla 2016 yılında bahsi geçen konu olarak gündeme gelmektedir. Özellikle, Parti'nin propaganda aracı olarak, People's Daily üç yılda Türkiye ile ilgili yapılan haberlerde önemli bir rol oynamaktadır. Çince gazeteler İngilizce gazetelerden daha fazla haber yayınlamış; açıkça anlaşılabildiği gibi, büyük bir nüfusa sahip olan Çin'de, Çince okuyucu çok fazla bulunabilir, İngilizce gazeteler elbette İngilizce okuyabilen Çinliler ve Çin'de yaşayan yabancılar için büyük bir önem teşkil etmektedir. Fakat, China Daily uluslararası medya ajanslarından haber aldığı zaman Çin'in habercilik politikasına itaat etmesi gerekmektedir.

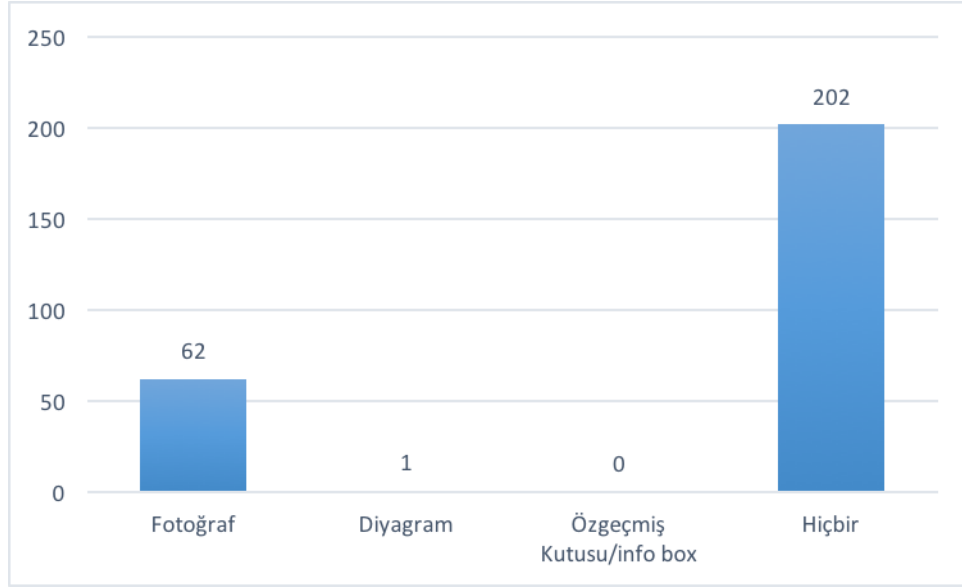

Şekil 3.1.4 Türkiye Haberlerinin aylara göre dağılımı

Yukarıdaki tablo, Türkiye ile ilgili yapılan haberlerin hangi aylarda daha fazla önem gördüğü veya gösterildiği konusunda bilgi vermektedir. Türkiye ile ilgili yapılan haberlerin en çok Temmuz ve Ağustos aylarında yapıldığını göstermektedir. Öte yandan, 15 Temmuz 2016'da gerçekleşen darbe girişimi nedeniyle, AKP'nin iktidara gelmesinden bu yana Türkiye'de yaşanan en sansasyonel olay olması da göz önünde bulundurulabilecek diğer bir olgudur. Bu olayın kendisi ve bunu takip eden davalar ve gerçekleşen olaylar tüm dünyada dikkat çekmiştir. Türkiye'nin stratejik ortaklarından biri ve önemli ticaret ortağı olan Çin, Türkiye'nin büyük değişikliklerine dikkat etmektedir. Böylece Temmuz ve Ağustos Türkiye'nin Çin medyasında önemle yer aldığı iki uzun aydır. Özellikle, üç yıl boyunca Türkiye hakkında en az haber yapan China Youth Daily, bu iki ayda toplam 9 haber yayınladı; bunun yansısı Temmuz 2016'da Türkiye hakkındaki haber raporu %5 iken birden % 17'ye yükseldi. Bu alanda yalnızca iki büyük gazete People's Daily ve China Daily olmasına rağmen, People's Daily bu iki ayda 44 haber sunmuş ve Türkiye hakkındaki toplam 162 haber raporundan %27'lik bir bölümünü bu iki ayda konu almaktadır. Çin'in gazetesi, özellikle de People's Daily gibi gazeteler, tanıtılacak hiçbir durum olmadığında, genel

olarak rapor vermez. Bu bilgiden yola çıkarak, mevcut haber araçlarının sadece büyük olaylar olduğu dönemlerde yoğunlaştığı bilgisine ulaşmak mümkündür.

3.2 Eşlik eden ek: Resimler, fotoğraflar ve görseller

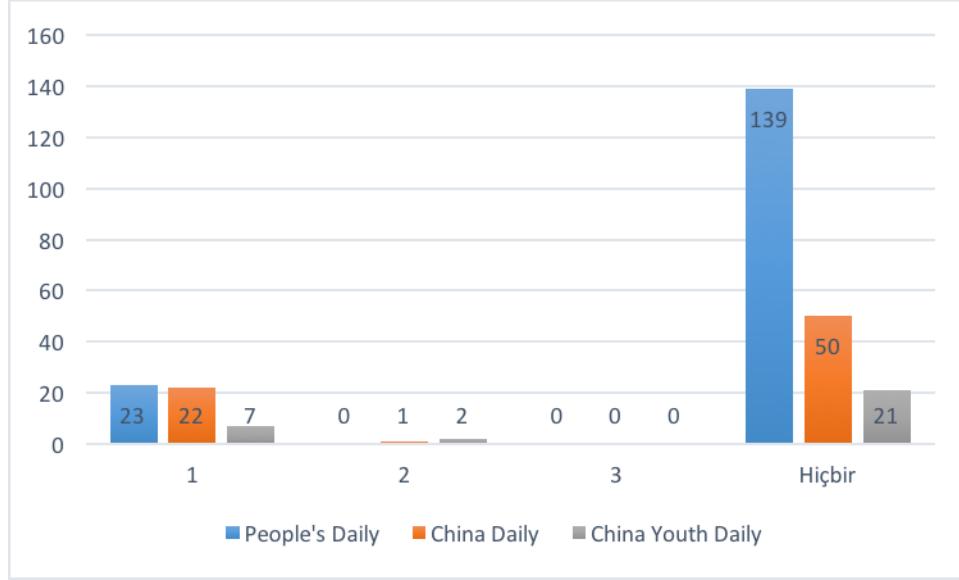
Şekil 3.2.1 Haber makalesi ile birlikte verilen ek türü

Tahmin edilebileceği gibi herhangi bir ek olmadan haber raporları ile birlikte örneklenen gazeteler daha çok yer tutar. Genel olarak, People's Daily, Türkiye ile ilgili haber raporunun her zaman alındığı uluslararası haberler için 21. ~ 23. sayfada verir. Bu, tüm uluslararası haberlerin üç sayfada yer aldığı anlamına geliyor. Dolayısıyla ekstra bir durumun gelişmesi halinde ekler yayınlanır. Her ne kadar resimlerle ilgili haberler gerçeği sunmak ve açıklamak için daha uygun olsa da Çin Medyasında Türkiye ile ilgili ekleri olan haber raporlarının sayısı 265 haber raporunda sadece 62'dir.

Ek olarak, haberlerle birlikte ek olarak kullanılan ana materyal fotoğraflardır.

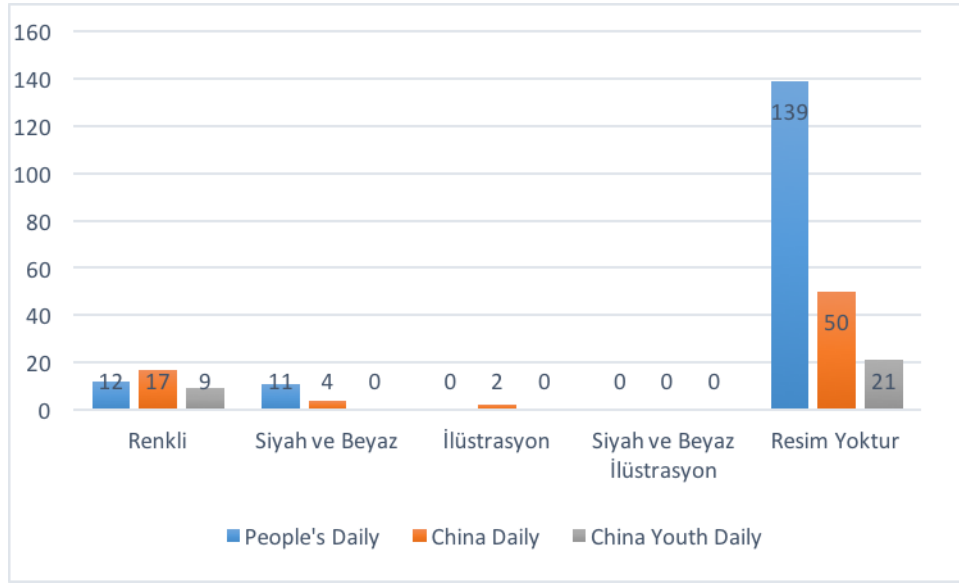
Fotoğraf bir gazetecinin haber bültenine ekleyebileceği en kolay ektir. Ancak, bu üç

sene boyunca Türkiye ile ilgili çıkan haber herhangi bir ek olmaksızın okurlara ulaştırılmıştır. Bir sonraki şekil, üç gazetenin özellikle fotoğraf ekini göstermektedir.

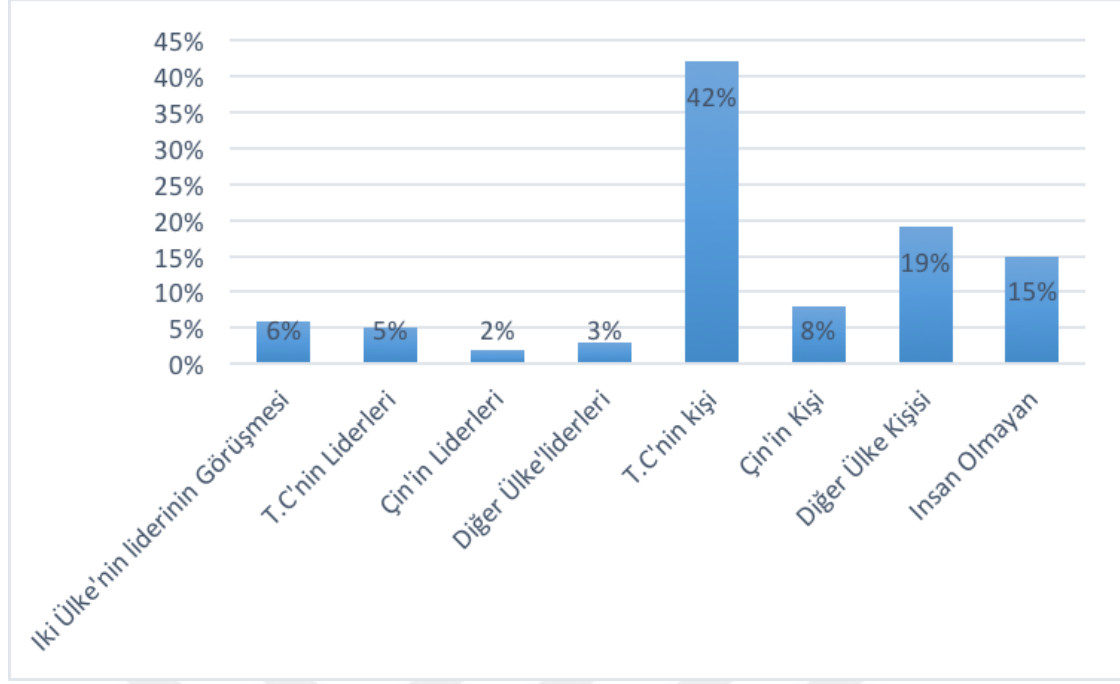
Şekil 3.2.2 Her gazete için habere eşlik eden fotoğraf veya resim sayısı

Yukarıdaki tabloda verilen bilgilere göre, Çin medyasında yer alan Türkiye ile ilgili haberlerin çoğu fotoğrafsız olmaktadır. People's Daily 2015'ten 2017'ye kadar Türkiye hakkında en fazla haber yapan gazete olmasına rağmen yaptığı haberlerde Türkiye hakkındaki haberlerinin çoğunun fotoğrafsız basıldığını gösteriyor. People's Daily'de bir fotoğrafla birlikte yalnızca 23 haber var ve China Daily nispeten daha iyi, en az bir fotoğraflı 28 habere yer vermektedir ve iki fotoğraf iki haber ile birlikte daha geniş bir sunuma sahiptir. China Youth Daily örneklenen haberlerden en az haber raporuna sahiptir, sadece fotoğraflı 9 haber bulunabilir. Bunlar içerisinde de 2 fotoğraflı yalnızca 2 haber bulunur. 3 fotoğraflı 1 haber veya 2 fotoğraflı 3 habere hiç rastlanmadı.

Şekil 3.2.3 Tüm gazetelerdeki resimlerin peleti

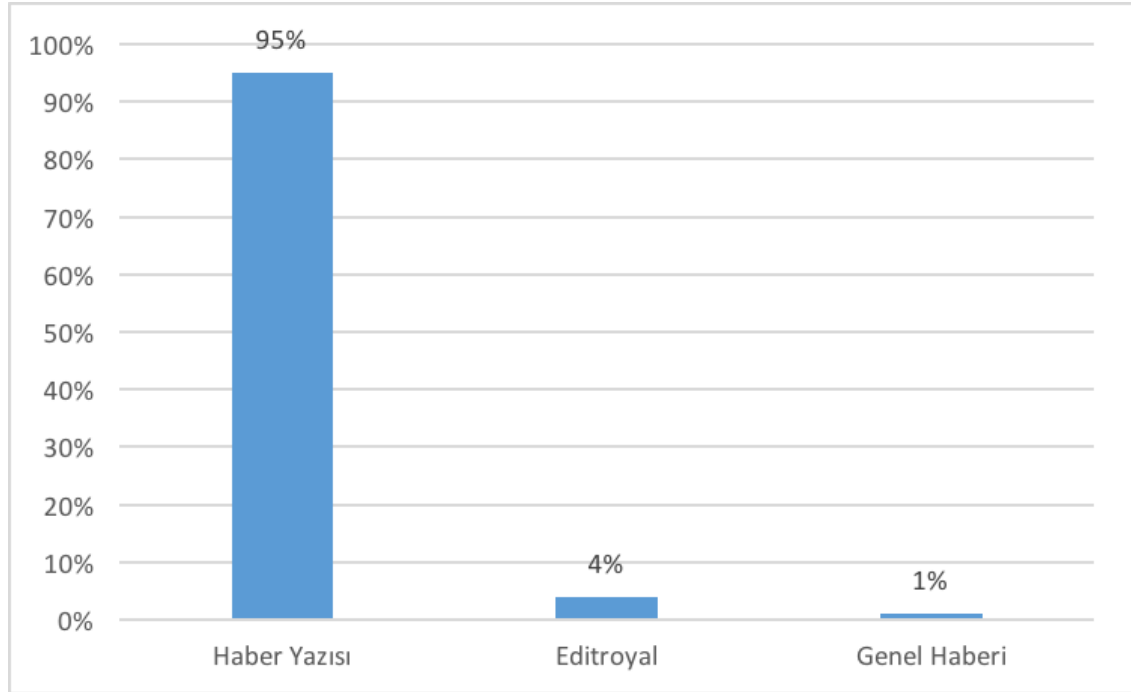
Yukarıdaki şekil, örneklenen gazetelerde bulunan Türkiye ile ilgili haberler için sunulan eklerin peletini göstermektedir. Genel olarak bakıldığında zaman, her gazete eki için bir renkli pelet kullanılmaktadır. Ancak bunun yanı sıra, China Youth Daily gazetesiyle kıyaslanınca diğer iki gazete siyah ve beyaz resim peletini kullanmaktadır. İllüstrasyon açısından, China Daily’de sadece tek bir illüstrasyon ve tek bir de siyah beyaz illüstrasyon örnek olarak bulunmaktadır. Sonuç olarak, China Daily gazetesinde renkli fotoğraflardan, siyah beyaz fotoğraflara ve renkli çizimlerden tutun da ek peletlerinin neredeyse tümünü içeren çeşitli eklere kadar farklılıkların bulunduğu görülmektedir.

Şekil 3.2.4 Örneklenen gazetelerde insan fotoğraflarının gösterilmesi

Yukarıda verilen verilere göre, hem Türkiye’den hem de Çin’den gelen liderlerin sayısı sınırlıdır. Türkiye’nin liderleri Çinli liderlerden yüzdece daha fazla görüşmelerde ve ziyaretlerde bulunmuşlardır. İki ülkenin liderinin görüşmesi ve birlikte fotoğraflanmaları Türkiye’nin liderleri ve Çin’in liderleri arasında çok düşük bir oranda gözlemlenmektedir. Vatandaşlar hakkında yapılan haberler açısından bakıldığında, Türkiye’den insanların temsil edilmesi %42 gibi büyük bir orana sahip olup haberlerde yer almaktadır. Buna sebep olarak, örneklenen gazetelerde Türkiye ile ilgili haberlerde, Türkiye’de olan olaylara ve kişilere odaklanmalarıdır. Bunun ardından, Türkiye’nin AB, NATO ve Avrupa ülkeleri, ayrıca Amerika Birleşik Devletleri ve Rusya ile aralarındaki ilişkiler, işbirliği veya siyasi gerilimler hakkında yapılan haberlerde diğer ülkelere ve vatandaşlarından %19 oranında bahsedildiği gözlemlenirken, Çin ve Türkiye halklarının konu edilmesinde oransal bir düşüş olduğu, diğer ülkeler konusunda yapılan haberlerde ise artış olduğu görülmektedir. Son olarak, resim olan haberlerde insan olmayan, yani harita veya başka nesne ile gösteren resimler %15 dir.

3.3 Sınıflandırma ve Yazar

Şekil 3.3.1 Haber türünün yüzdesi

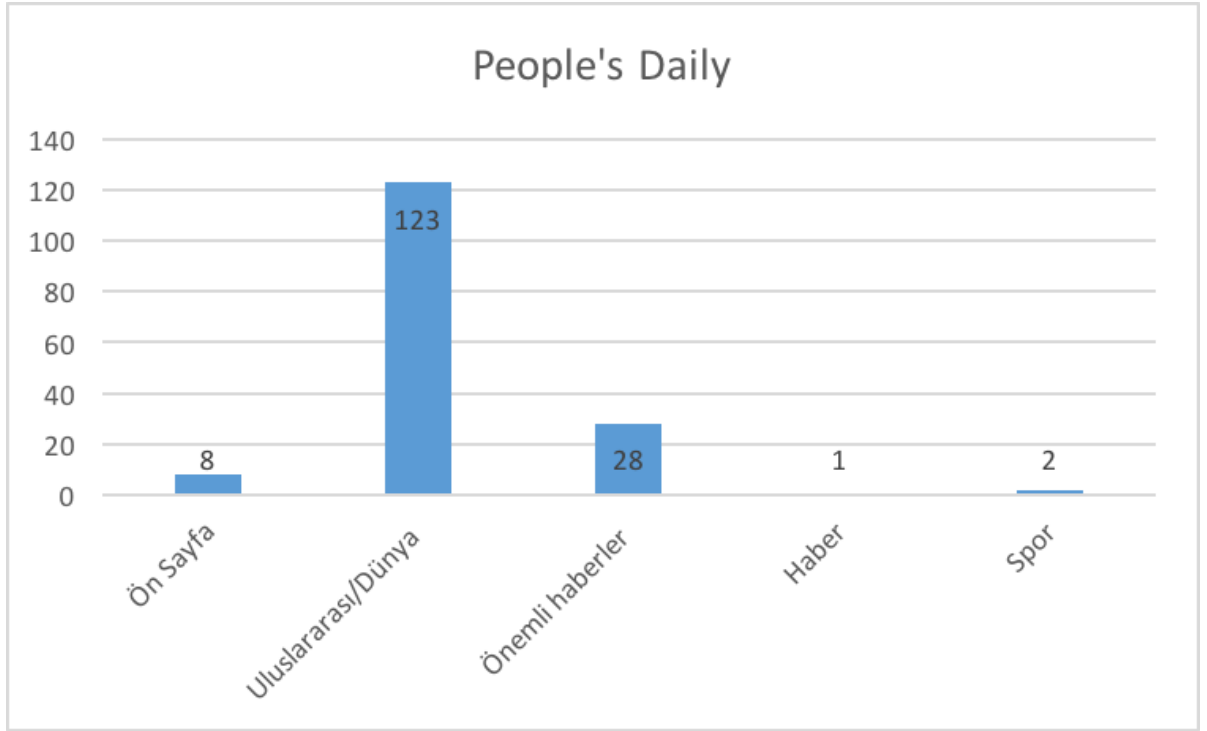
Yukarıdaki şekilde, Türkiye ile ilgili yapılan haber türlerinden söz edilmektedir. Öncelikle, haber türlerinin arasındaki farkları bilmemiz gerekir. Lehman Wilzig ve Seletzky'ye göre, siyasal, sosyal, ekonomik veya ciddi çevresel konularla ilgili, halkın veya çevresindeki dünyada yaşanabileceklere karşı acil etki veya çarpışmalar nedeniyle doğabilecek sorunlara karşı en kısa sürede bildirilmesi gereken haberlerin “hard news” olduğunu söylemektedir.⁵³

⁵³ Lehman-Wilzig, S. N., & Seletzky, M. (2010). Hard news, soft news, ‘general’ news: The necessity and utility of an intermediate classification. *Journalism*, 11(1), 37–56.

Soft news, daha sonra bildirilebilecek ya da hiç bildirilmeyen hafif ya da egzotik bir konu (dedikodu, moda, tüketiciler) hakkındaki haberleri ifade eder.

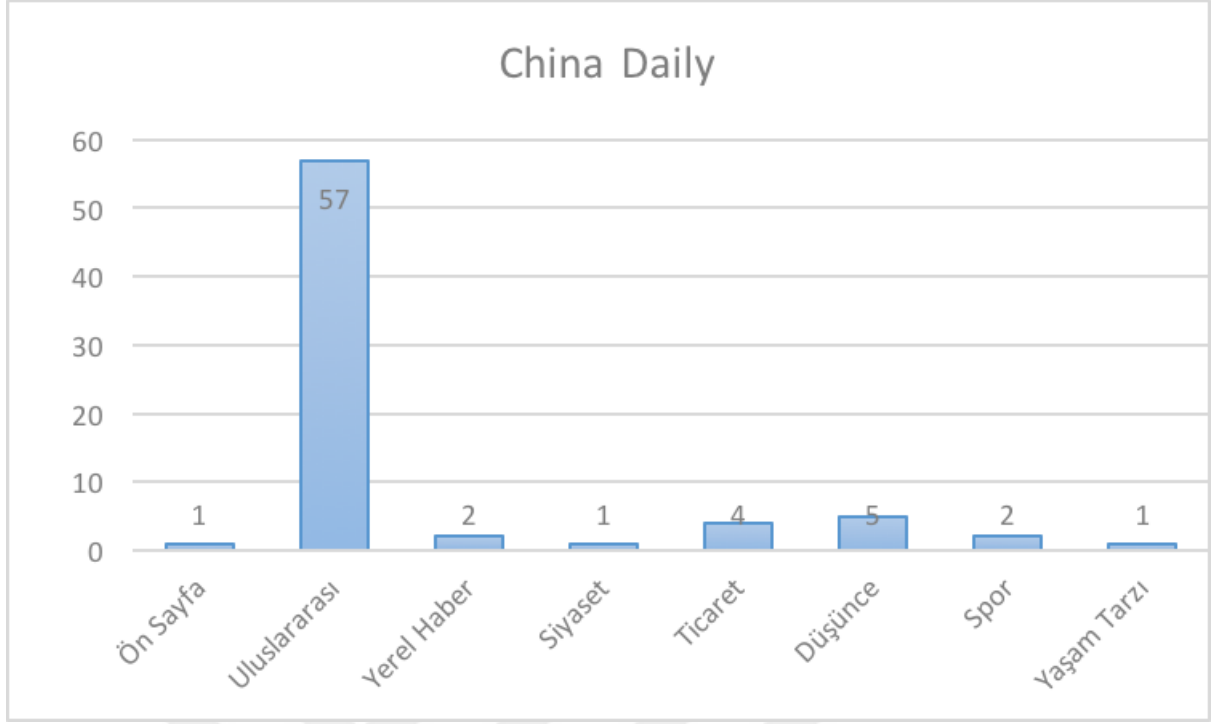
Genel haber; bu tür haberler genel olarak rapor edilmeli, ancak derhal bildirilmeleri gereken güncel haberlerdir. Birkaç gün sonra yayınlanabilir. Çin medyasında Türkiye ile ilgili haberlerin çoğu, okuyuculara zamanında verilmesi gereken günlük olayı anlatmaktadır. Bu konuda Türkiye ile ilgili haberler de mevcuttur. Bu tür haberler %95'lik bir kesimin dikkatini çektiği gözlemlenmiştir. Güncel ve anlık olaylar daha fazla dikkat çekmektedir. Buna ek olarak, siyasi ya da ekonomik uzmanlar tarafından yazılan editoryal ve konuk yazarların görüşleri, düşüncelerinin açıklandığı verileri içeren haberler %4'tür. Bunun ardından genel haberin sayısı sadece yüzde 1'dir.

Şekil 3.3.2, 3.3.3 ve Şekil 3.3.4'de, örneklenen tüm gazetelerde Türkiye ile ilgili haberlerin yayınlandığı bölümlerin sıklığının dağılımını kategorize etmektedir. Kesin bir kural ve haber kategorisine yönelik sabit bir model yoktur, çünkü örneklenen her gazetenin kendi farklı bölüm kategorileri vardır. Bir bölümün sınıflandırılması benzer olsa da, bölümlerin kategorize edilme şekli kesinlikle farklıdır. Bu nedenle, örneklenen gazeteler üç farklı şekilde incelenecektir.

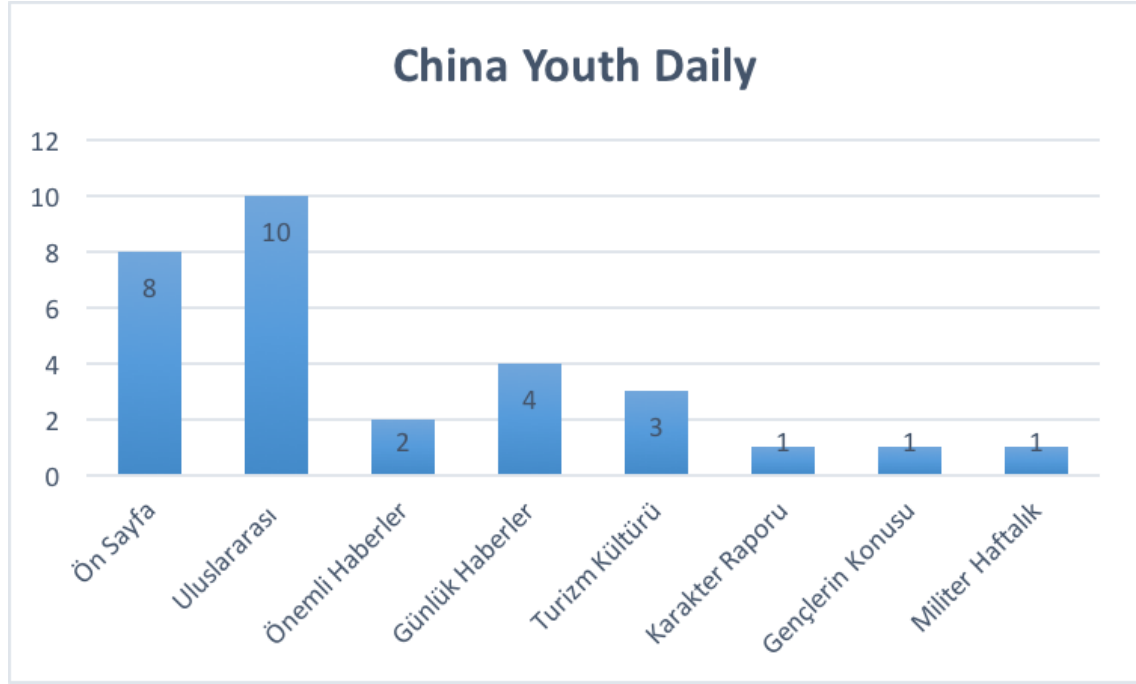
Şekil 3.3.2 People' Daily Gazetesi Türkiye haberlerinin kategorize edilme yüzdesi

People's Daily gazetesinde, Türkiye ile ilgili haberlerin çoğu, 123 haberi içeren uluslararası haber bölümündedir. Ön sayfa bölümünde 8 haber yer alır ve bu haberlerin tamamı Türkiye ile Çin'in önde gelen liderlerinin görüşmesi veya ziyaretiyle ilgilidir. "Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Erdoğan Çin'i ziyaret etti ve Başkan Xi Jinping onu törenle ve coşkuyla karşıladı" veya "Xi Türkiye'yi ziyaretinden bahsedilmektedir. Tabloda da görülebileceği gibi önemli haberler %28 ile ön sayfa haberlerinin hemen arkasında yer almaktadır. Bu bölümdeki Türkiye ile ilgili haberler ayrıca üst düzey liderler yerine Türkiye ve Çin'den yetkililer arasındaki görüşmeyi de kapsamaktadır. "News" bölümü Türkiye ile ilgili haberlerin sadece %1 gibi küçük bir kısmını kapsamaktadır. Bölüm haberleri ve uluslararası haberler ya da önemli haberleri kategorize edememektedir. Son bölüm, 162 haberden 2 haber alarak, sporla ilgili haberlerle göstermektedir.

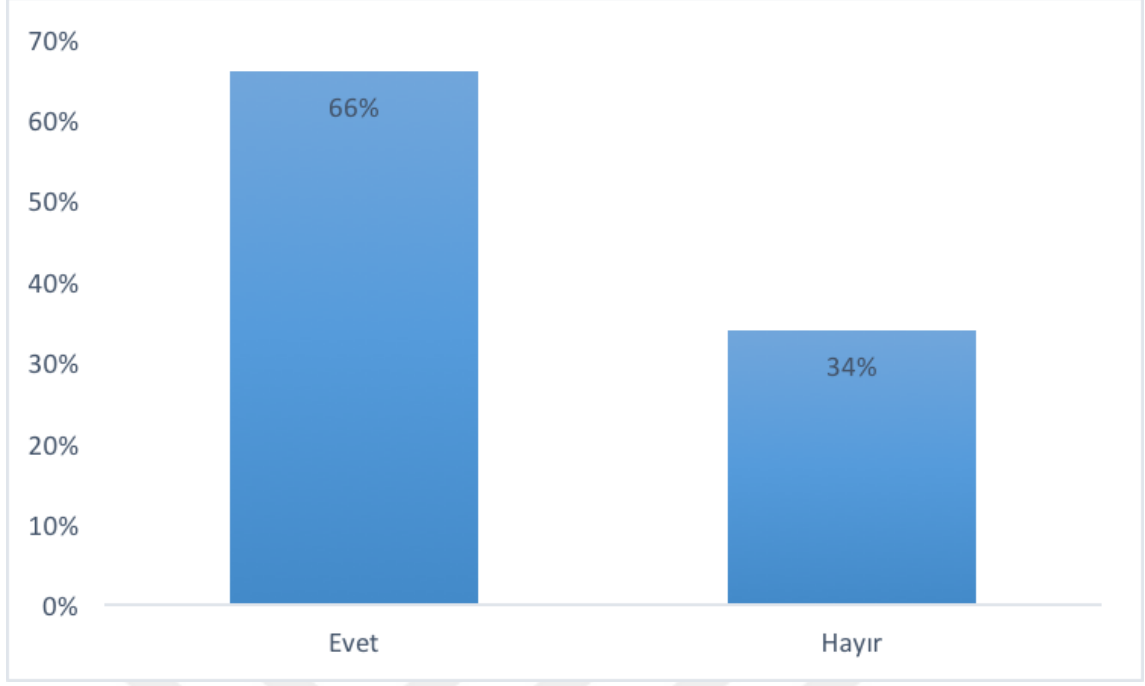
Şekil 3.3.3 China Daily Gazetesi Türkiye haberlerinin kategorize edilme yüzdesi

China Daily bakıldığında, People's Daily ile benzerdir. Türkiye ile ilgili haberlerin çoğu uluslararası haber bölümündedir. Ancak, People's Daily Çin'deki en ciddi gazete olduğu için China Daily'e göre daha çeşitli bölümleri olduğu açıktır. Uluslararası haberlerin yanı sıra, Türkiye ile ilgili haberleri yaşam tarzı gibi bölümlerde bulabilirsiniz. Türkiye ile ilgili haberler konusunda China Daily gazetesinin ön sayfada bulunan tek haber başlığı konusu Türkiye'nin Doğu Türkistan'ı terörist grubu olarak nitelediğidir. Çin'de günlük Türkiye ile ilgili haberler, politika, ticaret ve spor gibi alanlarda çok sınırlı bir miktarda haber bulunabilir.

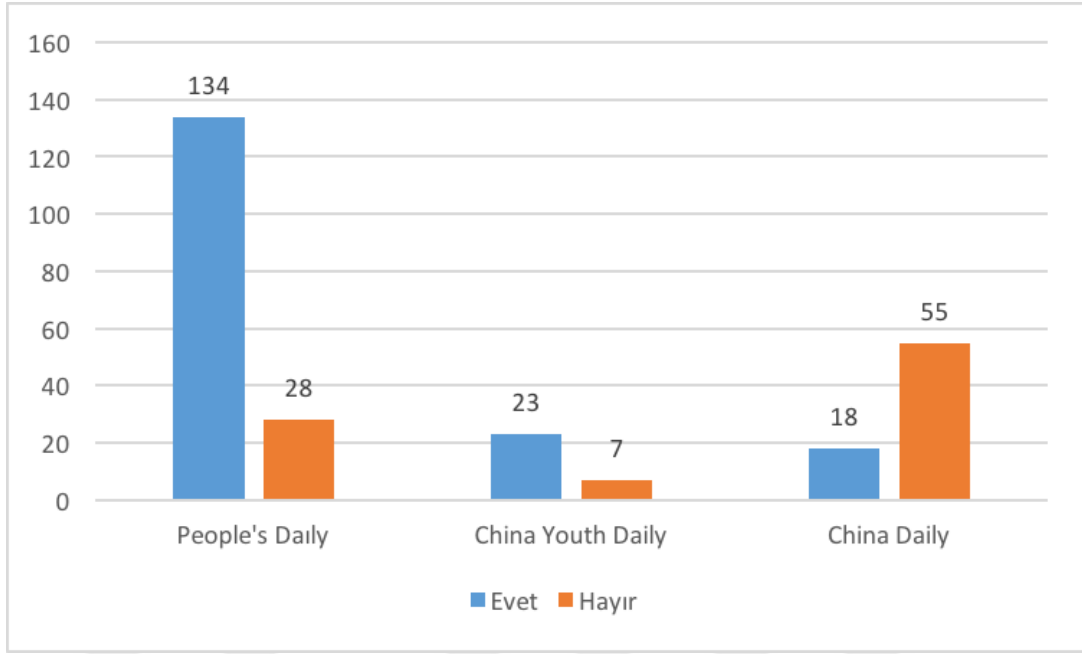
Şekil 3.3.4 China Youth Daily Daily Gazetesi Türkiye haberlerinin kategorize edilme yüzdesi

China Youth Daily gazetesinin hedef kitlesi ve ana okurları genç insanlar olduğundan diğer 2 gazeteden daha çeşitli haber bölümleri bulunabilir. Yukarıdaki iki gazetede olduğu gibi, Türkiye ile ilgili haberlerin çoğu uluslararası haber bölümünde yer almaktadır. Ön sayfa bölümünde, liderlerin görüşmesi ile ilgili haberleri ve Türkiye ile ilgili çok önemli olayları kapsamaktadır. Örnek olarak 2016'da yaşanan 15 Temmuz Olayı gösterilebilir. China Youth Daily, karakter raporu bölümünde Türkiye'de çalışan veya okuyan Çin gençlerin kişisel deneyimlerinin yer aldığı haberleri sunmaktadır. Böylece Türkiye'deki yaşamın farklı yönlerini Çinli genç okuyuculara sunmaktadır. China Youth Daily, üç sene boyunca Türkiye hakkında toplam 265 haberden sadece %11 (30 haber) haber yayınlamıştır. Fakat, bu gazetenin farklı bölümleri tasarımı ile Çin genç nesillerinin Türkiye hakkında bilgi edinmelerine ve genç nesiller arasında Türkiye için daha iyi bir ulusal imaj oluşturmalarına yardımcı olmaktadır. Ancak bu tür haberleri hala çok nadir olmaktadır.

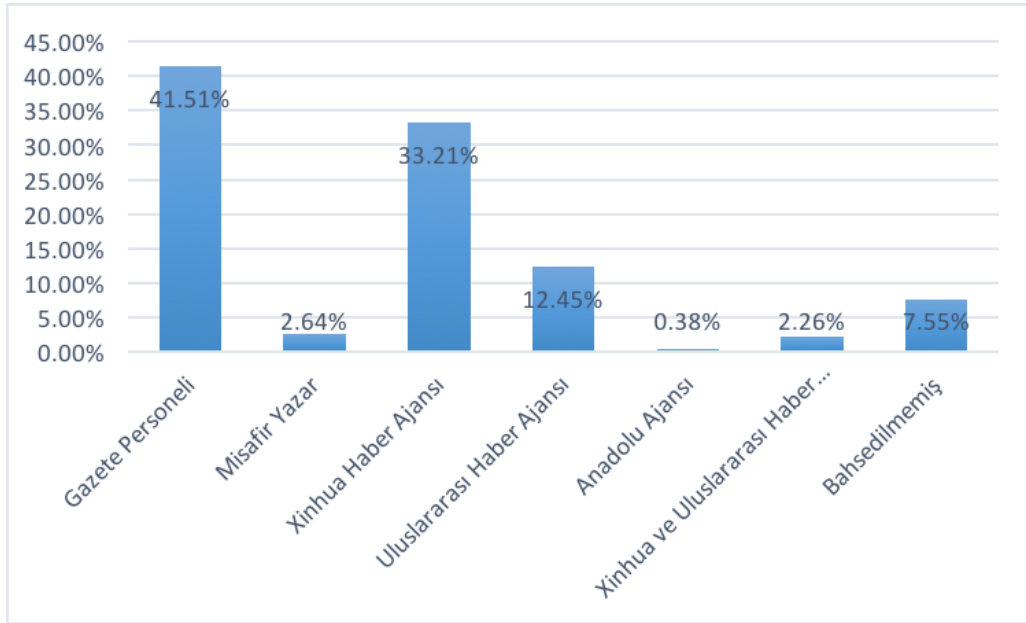
Şekil 3.3.5 Gazetecinin imzasını taşıyan makalelerin yüzdesi

Yukarıdaki diyagram, Çin mediasında Türkiye ile ilgili tüm haberlerin toplam yüzdesini göstermektedir. Haberlerin çoğunun, yazarın imzasını taşıdığı açıkça görülmektedir. Yüzde 66'sı haber yazarlarının imzası ile sunulmaktadır. Haberlerin yazarları, gazeteci veya gazetenin personeli veya belirli alandaki misafir yazar veya uzmanlar olabilir. Yazarların imzasının bulunmadığı haberler %34'lük dilimi göstermektedir. Ancak genelde imza taşımayan haberler Anadolu Ajansı gibi yerel haber ajansından veya Reuters gibi uluslararası haber ajansından alıntı yapmaktadır.

Şekil 3.3.6. Tüm örneklenen gazeteler arasında imzaların dağılımı

Yukarıdaki şekil örneklenmiş gazeteler arasındaki imza sıklığının dağılımını göstermektedir. Bu şekle göre, People's Daily gazetesi ve China Youth Daily gazetesinin çoğu yazarlarının imzalarını taşımaktadır. China Daily gazetesinin haberlerinin yazarları daha az izne sahiptir, çünkü China Daily'deki Türkiye ile ilgili bazı haberler uluslararası haber ajansı tarafından yazıldığından, yazarın adı yerine haber ajansını genel olarak not eder. People's Daily genellikle yazarların imzalarını gösterir, ancak bazı haberler Xinhua Ajansı tarafından yazılmıştır, bu yüzden bu kısmı haberler hiçbir imza taşımamaktadır.

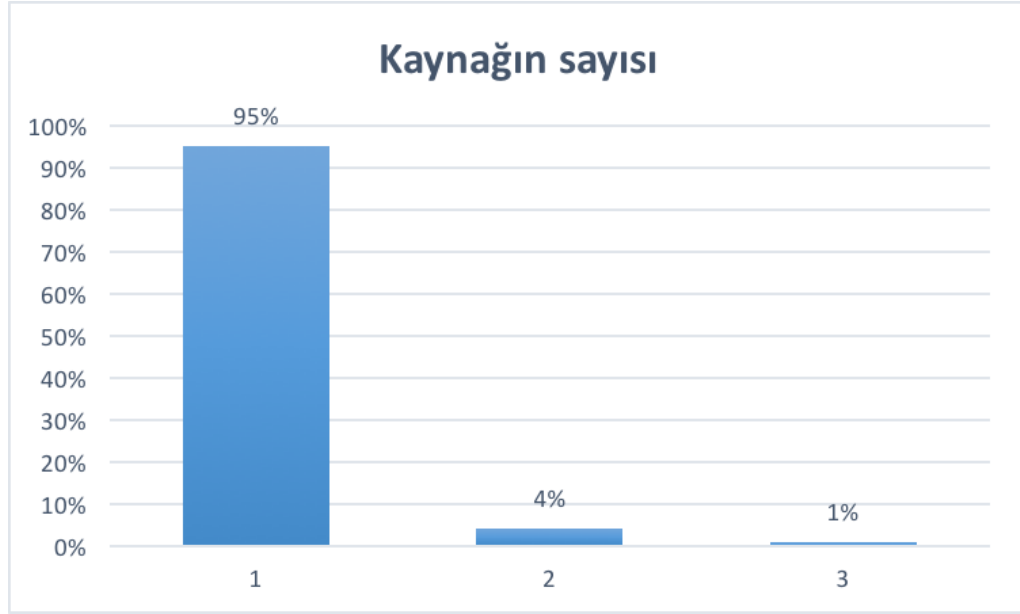

Şekil 3.3.7 Örneklenmiş gazetede ki makalelerin yazarlarının yüzdesi

Haber eşlik eden imza, haberin kaynağını açıklamak için yeterli olmamakla birlikte, yazarın tanımı makalelerin bulunduğu eleklerden geçmenin başka bir yolu olabilir. Her gazetenin haberlerinde kullandığı kaynakları belirtme yöntemleri farklı olmakla birlikte, makale gündemdeki olaylar kategorisinin bir parçasıysa hiç kaynak göstermeyen gazeteler de vardır. Ancak, haberin kaynağını tanımlayanların verileri bu şekilde sunulabilir. Örneklenmiş gazetelerde haberlerin çoğu yüzde %41.51 olarak haber gazeteci kadrosu tarafından yazılmıştır. Çin’de en büyük ve en otoriter haber ajansı olan Xinhua Haber Ajansı, Çin’in haber medyasına birçok haber kaynağı sağlamaktadır; yüzde 33.21. Başka bir kaynak da bulunabilir ki Xinhua Haber Ajansı ile Uluslararası Haber Ajansı birlikte yazdığı haberler yüzde 2.66 olmaktadır. Uluslararası haber ajansı üçüncü kaynak olarak yüzde 12.25’ye ulaşmaktadır. China Daily gazetesi, Reuters gibi uluslararası kaynaklara dayanan İngiliz gazetesidir. Türkiye’nin en önemli haber ajanslarından biri olan Anadolu Ajansı sadece % 0.38 haberi vermiştir, çünkü Xinhua Haber Ajansının şubeleri, dünyanın dört bir yanında, Ankara ve İstanbul da dahil olmak üzere, çok farklı bir yerde bulunmaktadır. Bu nedenle Çin medyasında Türkiye ilgili haberleri bile, Türkiye yerel medyasına çok da

dayanmamaktadır. Son olarak, haberin küçük bir kısmı kaynak göstermeden bildirilmektedir.

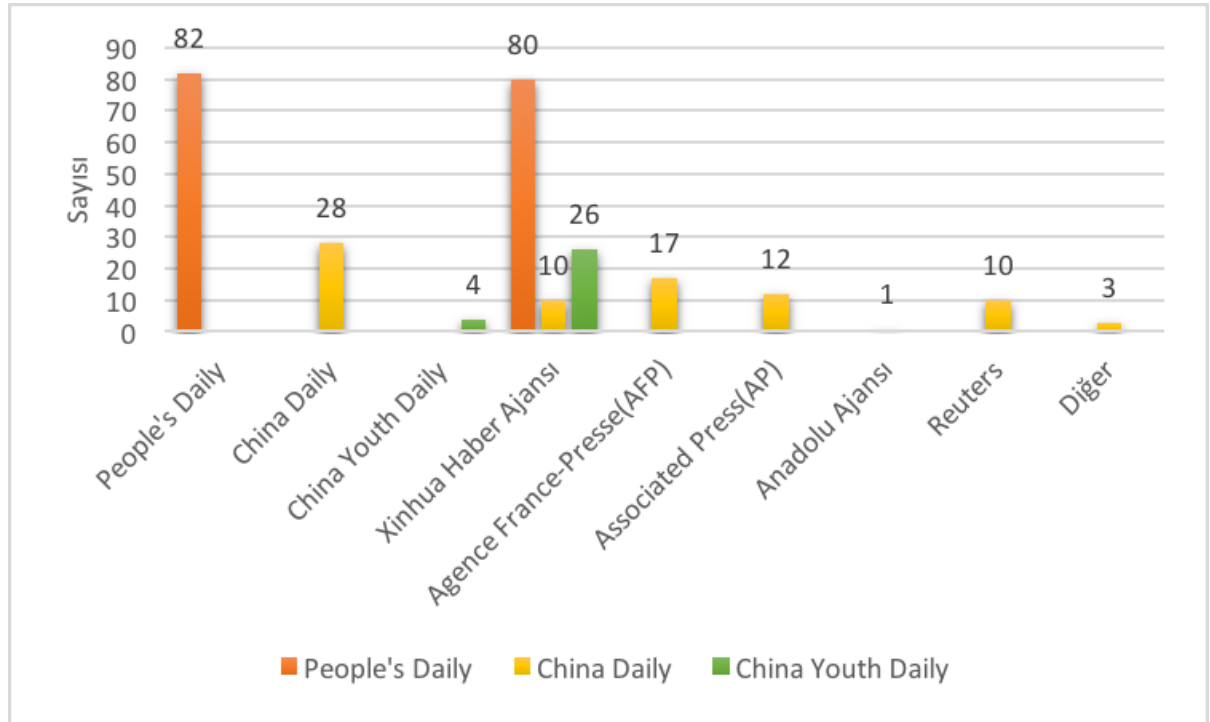
3.4 Haberin Özgeçmiş

Şekil 3.4.1 Örneklenen gazete makalelerinde belirtilen kaynak sayısı

Haber kaynakları medya için çok büyük önem taşımaktadır. Medyanın en önemli hedeflerinden biri, en iyi haber raporlarını mümkün olduğunca geniş bir kitleye göstermektir. Medyanın görevi sadece kitlelere en son haberleri sağlamak demek değil aynı zamanda en yeni haberleri de sunmaktır. Yetkili ve güvenilir haber kaynakları tarafından sağlanmış haberler önemlidir. Temel olarak, tek bir makalede, haber kaynağı alınabilecek olan makale sayısı 1'dir ve bir makalede birden fazla alıntı yapılabilirse de, bu araştırmada kodlama kağıdı maksimum sayı olarak üçü gösterir. Örneklenen tüm gazetelerden toplanan Türkiye haberlerinin çoğunu, gazetelerde yayınladıkları haberlere atıfta bulunularak yapılmaktadır. Haberlerin %95'nin en az

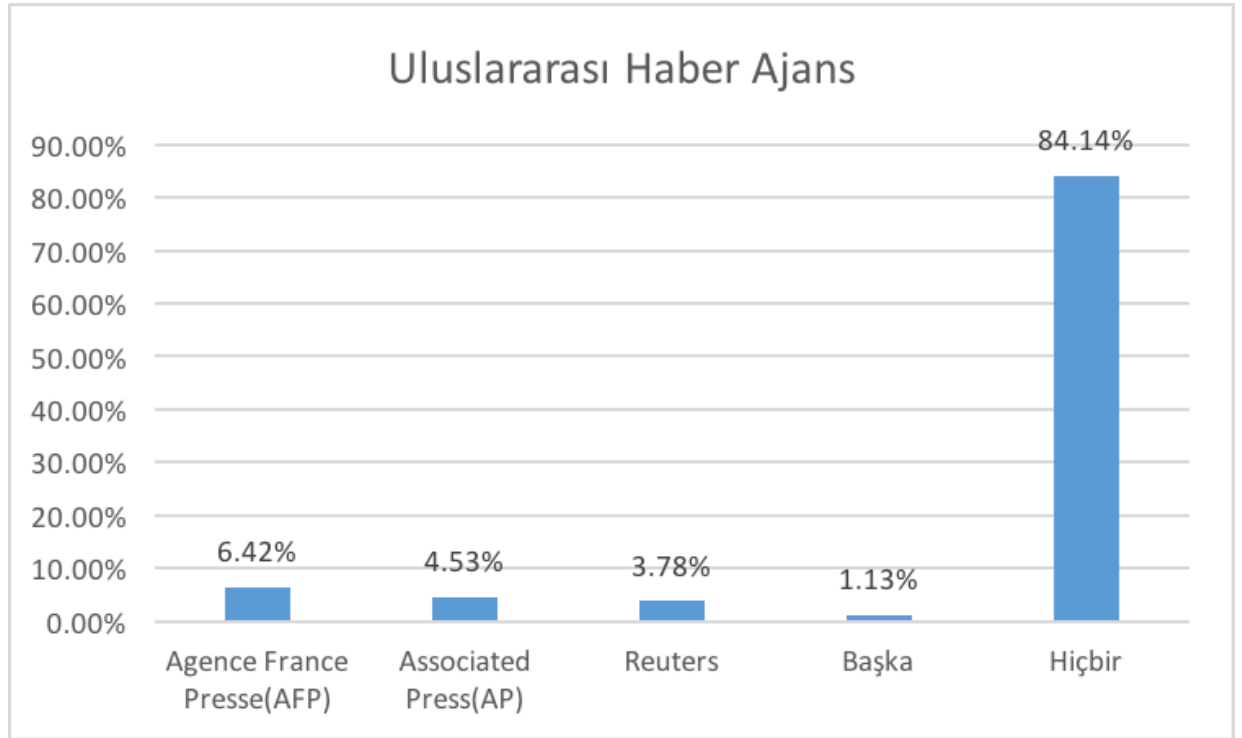
bir kaynağa sahip olduğu görülmektedir. Ancak, örneklenen haberlerde iki veya daha fazla kaynak içeren haber sayısı çok azdır, iki haber kaynağından gelen haberler toplam haberin yalnızca% 4'ünü oluşturmaktadır ve üç haber kaynağı olan haber sayısı nadir olarak gösterilmektedir.

Şekil 3.4.2 Tüm örneklenmiş gazeteler arasındaki kaynakların sıklık dağılımı

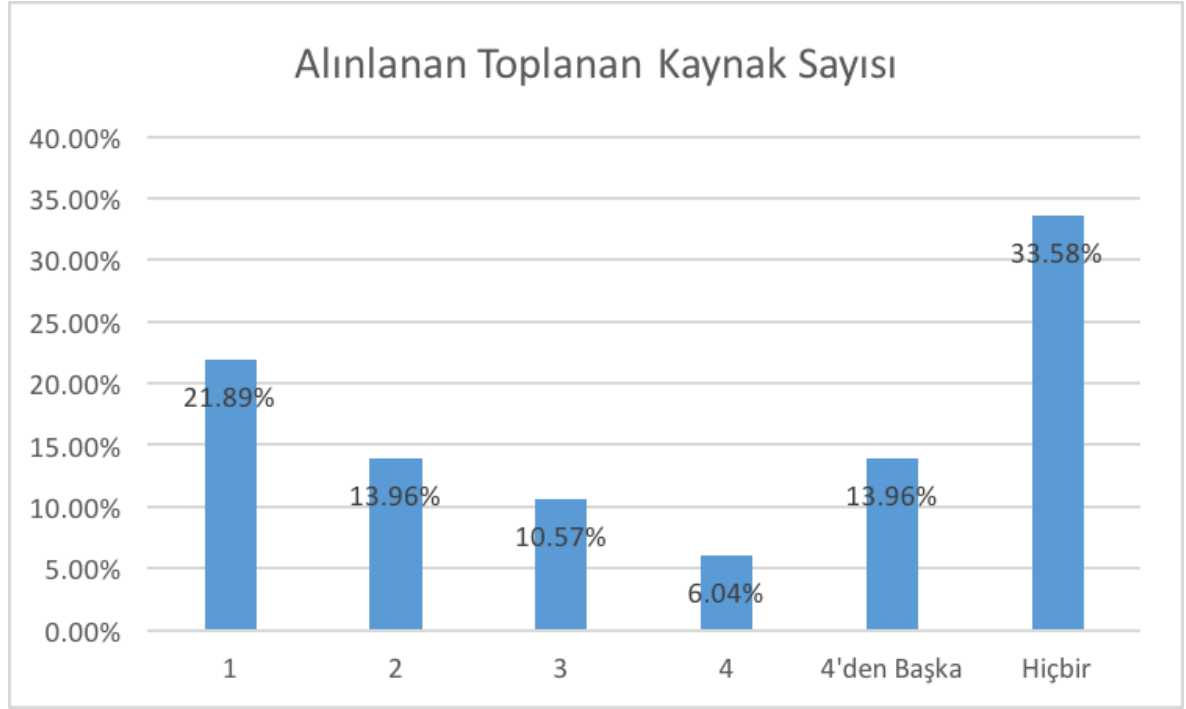
Yukarıda verilen diyagramda, örneklenen tüm gazetelerdeki kaynakların sıklık dağılımını değerlendirmektedir. Bakıldığı zaman, örneklenen gazeteler kendi haber kaynağının yanı sıra bazı haber kaynaklarına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, People's Daily gazetesi ve China Youth Daily gazetesi kendi haber kaynaklarına ek olarak, haber kaynağı olarak yalnızca Xinhua haber ajansından alıntı yapmaktadır. China Daily gazetesinin sonucu biraz farklı göstermektedir, kendi haber kaynağının yanı sıra, tüm uluslararası haber ajanslarından alıntı yapmaktadır. Dil açısından bakıldığında, yalnızca bir İngilizce gazete olmasına rağmen, China Daily gazetesinde

haberlerinin kaynağı diğerlerinden çok daha çeşitlidir. İki Çince gazetesinin haber kaynağı oldukça basit olmaktadır.

Şekil 3.4.3 Kaynak olarak belirtilen Uluslararası Haber Ajansının yüzdesi

Yukarıdaki Tabloda Türkiye ile ilgili tüm haberler arasında Uluslararası Haber Ajansı'nın kaynak olarak yer alma sıklığının fazla olmadığını göstermektedir. Buna göre, uluslararası haber ajansı ile hiçbir ilgisi olmayan haberlerin büyük bir yüzdesini göstermektedir. Haberlerin yaklaşık yüzde 6.42'i Agence France-Presse (AFP) olarak gösterilirken, ardından Associated Press (AP) yüzde 4.53, Reuters yüzde 3.78'u ve son olarak diğer haber ajansları gösterilmektedir. Rusya'daki Tass Ajansı da bunlardandır. Uluslararası haber ajansının, ne yerel gazetenin ne de haber ajansının olayı kapsamayı başaramadığı anlamına da gelebilir. Dil açısından bakıldığında zaman, China Daily gazetesi İngilizce olarak diğer iki gazeteye oranla fazla uluslararası haberler ajanslarına daha atıf yapmaktadır.

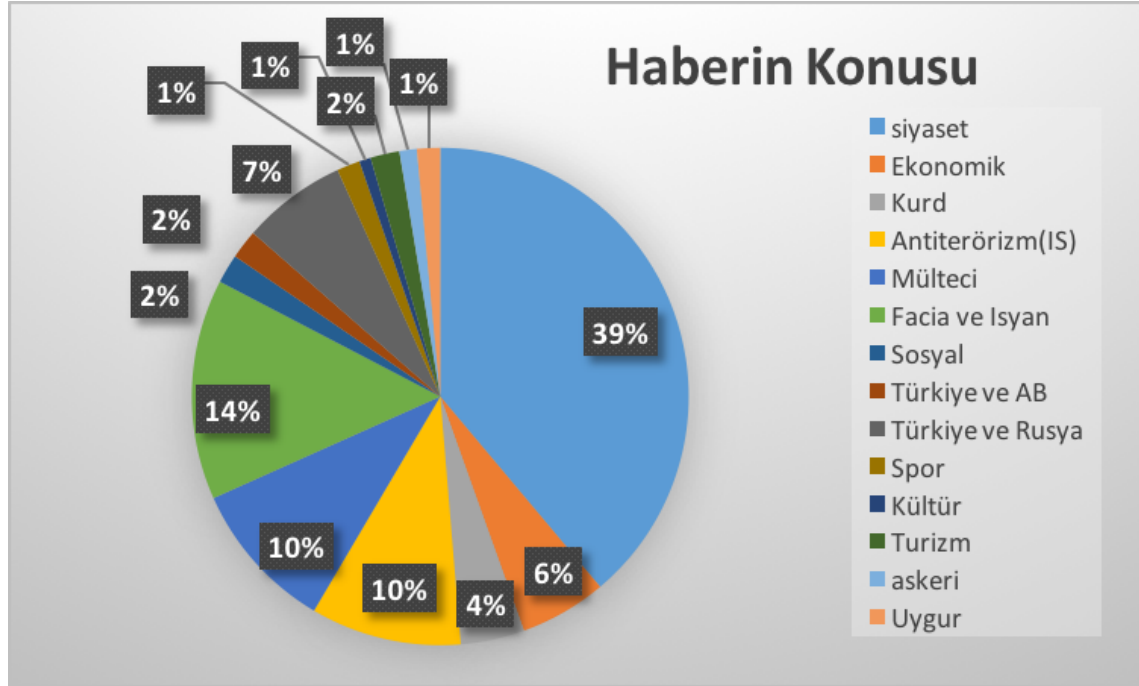

Şekil 3.4.4 Alıntılanan toplam kaynak veya kişi sayısının yüzdesi

Bir alıntı, insanların söylediği kelimelerin yazılı şeklidir. Zaman zaman, belki bir kitapta veya bir basın bülteninde yazdıkları sözcüklere de uygulanacaktır. Basılı gazetecilikte, alıntılar tek tek (') veya çift (") tırnak işaretleriyle çevrelenmiş olarak gösterilmektedir. Üstelik, gerçekleri ilk elden almak, haber çalışanlarının başarmak için uğraştığı şeydir. Haber bültenlerinin okurları, bildirilenlerin gerçek, doğru ve güvenilir olduğuna ikna etmesi gerekir ve haber kaynağından alıntı yapmak, gazetecilerin başvurabileceği bir stratejidir. Alıntı yapmak diğer işlevleri şunlardır: canlılığı ve dramatizasyonu arttırmak, hassasiyeti arttırmak, alıntılarda söylenenlerden uzak durmak ve gazetecilere iftira atmamaktır.

Bu şekilde, Çin medyasında Türkiye ilgili haberlerinin çoğunda hiçbir alıntı olmamıştır. Onun ardından örneklenen gazetelerinde haberlerin bir kişi alıntı olan yüzdesi 21.89'dır, yüzde 13.68'i 2 kişi, ardından 3 kişiden alıntı yapılan yazılarda yüzde 10.57 'i olmuştur. 4 kişiden yine ona yakın olarak yüzde 6.04 ve dört veya daha fazla kişiden alıntı yapan makalelerin yüzdesi yüzde 13.96 şeklinde olmuştur.

3.5 İçerik konumu

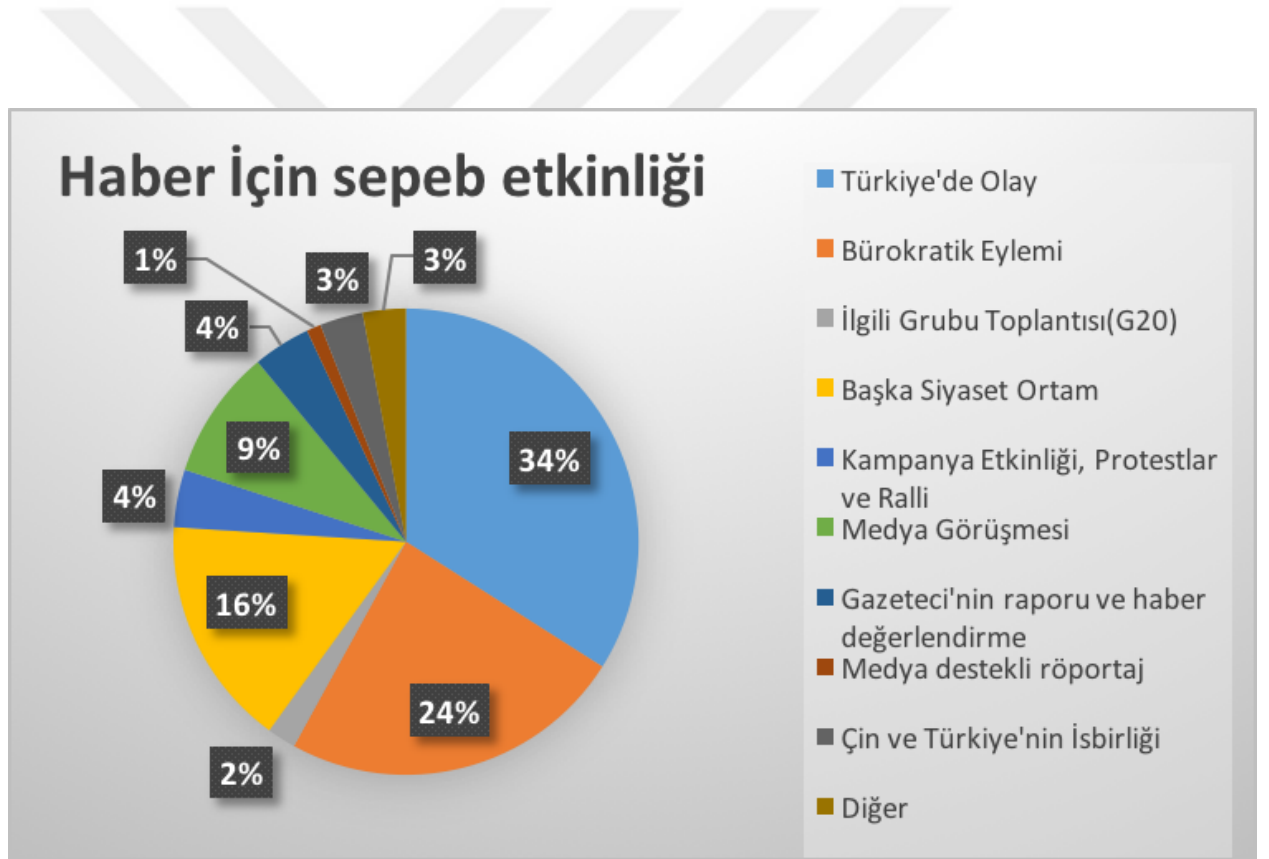
Şekil 3.5.1 Haber raporunun konusu yüzdeleri

Çin mediasındaki Türkiye ile ilgili haberler başlık ve içeriğindeki anahtar kelimelere göre sınıflandırılabilir. Bu rakam, Çin mediasında Türkiye ile ilgili haberleri anahtar kelimelere göre özel olarak sınıflandırıldığını göstermektedir. Anahtar kelimeler, haberin okuyucularına anlatmaya çalıştığı temel içerik anlamına gelmektedir.

Örneklenen gazetelerde haberlerin çoğunun, Türkiye'nin anayasal değişikliği, liderlerin ziyaretleri ve Türkiye ile Çin ya da diğer ülkeler arasındaki işbirliği ve anlaşmazlık da dahil olmak üzere politikaları ile ilgili olduğu görülmektedir. Politika ile ilgili haberler konusunda Türkiye'yi incelediğimizde Çin, haber mediasında her zaman en önemli konulardandır. Politika ile ilgili haberlerden sonra, ekonomi ile ilgili

haberler Türkiye ile Çin arasındaki ekonomik işbirliği çok etkileyici bir boyuta ulaşmasına rağmen, % 6 ile oldukça küçük bir rol oynamaktadır.

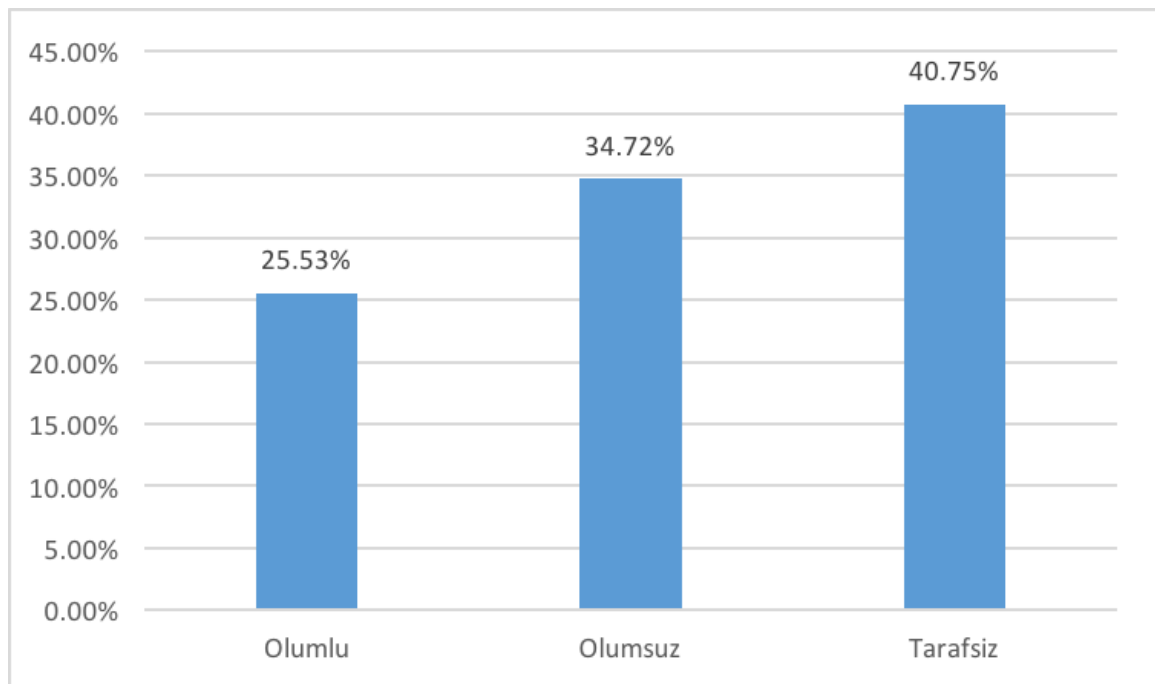
Bu rakamda ilginç olan, Türkiye'nin istikrarsızlığını belirten afet ve isyan, mülteciler, Kürt ve İslam Devleti (İD) ile ilgili haberlerin % 38'lik bir algı oluşturduğudur. Türkiye ile Rusya, Türkiye ve Avrupa Birliği arasındaki ikili ilişkilerin de dengesiz ve kararsız olduğu sıklıkla belirtilirken; Türkiye için iyi bir imaj oluşturmaya yardımcı olan kültür ve turizm ile ilgili haberler çok nadirdir.

Şekil 3.5.2 Haber raporunun sebep yüzdeleri

Yukarıdaki şekilde haber raporunun sebepleriyle ilgili verilerin bir araya getirildiği pasta grafiği gösterilmektedir. Bu durumda, pasta grafiğinde verilen verilere dayanarak, Türkiye ile ilgili haberlerin yayınlanmasının isteme sıklığının en fazla yüzde 34 (91 haber) olduğu görülür. Türkiye'deki olaylar hakkındaki konuların

çoğunu çatışma ve afet olayları oluşturmaktadır. Bürokratik eylemler pastanın yüzde 24 (64 makale) kısmını, ardından diğer siyaset olaylar yüzde 16'sını (43 makale), daha sonra yüzde 9'u (25 makale) medya görüşmesi ya da değerlendirmesine yer vermiştir. Kesirlerin geri kalanı yüzde 4 ile yüzde 1 arasında değişen yüzde oranıyla minimum düzeydedir ve bu da haber raporunun sebebinin beklenmedik çeşitli ve rastgele bir durum olduğunu temsil etmektedir.

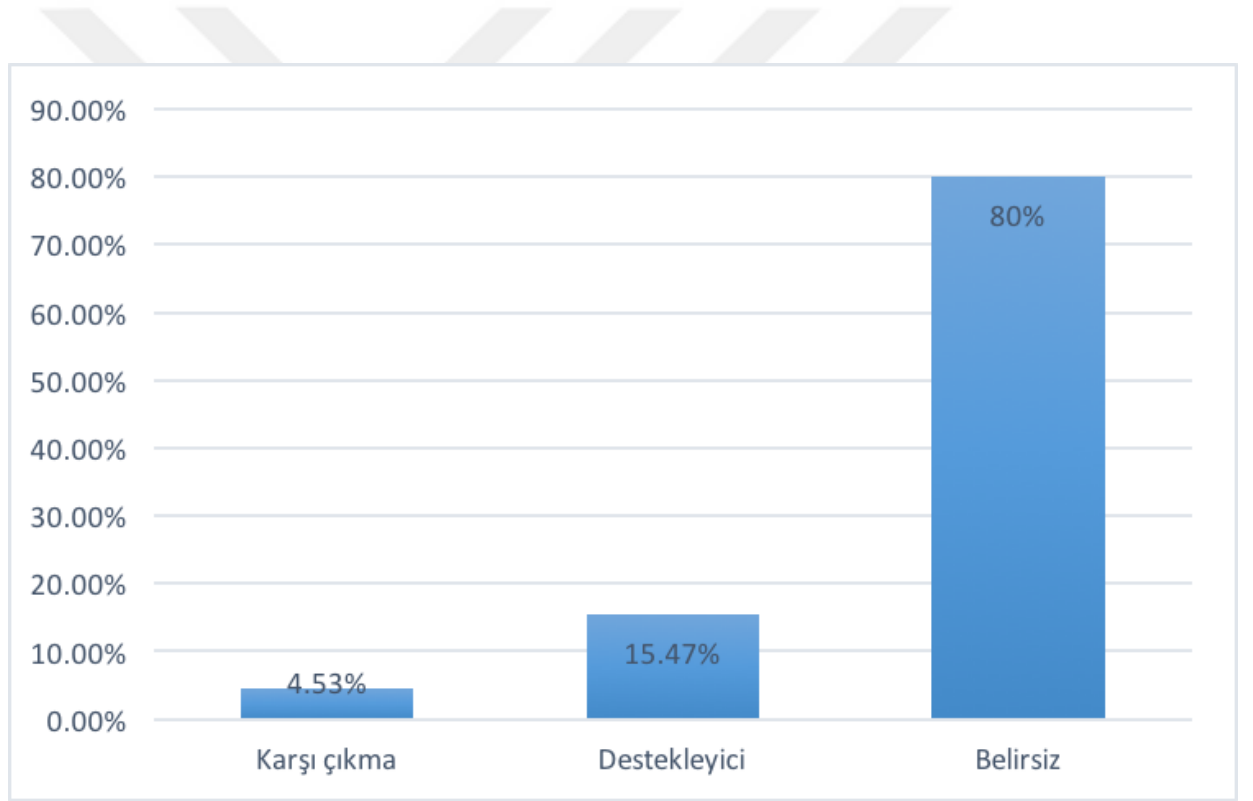

Şekil 3.5.3 Çin yazılı basında haberlerin dili oranı

Yukarıda verilen tablo Türkiye'nin Çin gazetesinden çıkarılan haberlerini gösteren dil oranını göstermektedir. Medya geniş, bir izleyici kitlesine veya bu durumda okurlara ulaştığında, rapor edilen bilginin insanların fikrini şekillendirme hususunda büyük bir etkisi vardır. Bernard Cohen (1963) "Basın insanlara ne düşüneceğini söylemede her zaman başarılı olmayabilir, ancak okuyucularına ne

düşünceleri gerektiğini söyleme konusunda başarılıdır” der.⁵⁴ Gazete dili, gazete okurlarının Türkiye hakkındaki düşünceleri için çok önemlidir.

Yukarıdaki çubuk grafikte sunulan verilerden yararlanarak Çin mediasının, Türkiye hakkında raporlama söz konusu olduğunda olumsuz ya da tarafsız olduğu sonucuna varılabilir. Toplanan haberlere dayanarak, haberlerin yaklaşık yüzde 47.57'inin (108 haber) nötr bir yaklaşımı vardır ve Türkiye hakkında yüzde 34.72 oranında olumsuz yaklaşım vardır (92 haber) ve örneklenmiş üç gazetenin tüm haberler yüzdesi 24.53 (65 haber) oranında Türkiye'ye olumsuz yaklaşan olmuştur.

Şekil 3.5.4 Türkiye ile ilgili haberdeki haber görüşünün yüzdesi

Türkiye ile ilgili haberlerin görüşünün yüzdesi yukarıdaki şekilde; örneklenen gazetelerden Türkiye ile ilgili haberlerinin görüşünün yüzdesini göstermektedir.

⁵⁴ Cohen.Bernard.C.(1963) The Press, the Public and Foreign Policy. Princeton: Princeton University Press. P13.

Yazılanların sadece yüzde 15.47 'si destekleyici bir haber bakış açısı olarak tanımlanmıştır. Bunu ardından yüzde 80 oranında belirsiz bir haber görüşü. Son olarak, yüzde 4.53 oranında muhalif haber duruşu tanımlanmıştır. Haberin bir kısmının tonu olumsuz olsa da, haberler hakkında çok net bir fikirleri yoktur. Dil, Türkiye medyasında Türkiye hakkında nispeten olumsuz olduğu söylenen birçok haber olduğu anlamına gelmektedir. Ancak, Türkiye ile ilgili haberler hakkındaki görüşlere gelince, haberlerin çoğu görüşün bu kadar açık olmadığını göstermektedir. Örneklenen gazeteler, olay hakkında çok net bir fikir vermek yerine, olayın kendisini bildirmeyi tercih etmektedir.

SONUÇ

Bu tez Çin mediasındaki Türkiye ile ilgili haberleri göstermek için hazırlanmış bir çalışmadır. Bu çalışma 2015-2017 yılları arasında Çin’de yapılan İngilizce ve Çince olarak hazırlanmış Türkiye ile ilgili haberleri derlemektedir. Tezin bir diğer amacı da yapılan analizler sonucunda ulaşılan veriler ile elde edilmek istenen sonuçlar şu şekilde sıralanabilmektedir.

- a) 2015'ten 2017'ye kadar çıkan Türkiye ile ilgili haberler Çin mediasının tutumu ve Türkiye’den söz edilirken kullandığı dili analiz etmek.
- b) Çin'in ulusal medya çerçevesinde ve medya politikasında ana akım gazetelerdeki haberlerin sunulmasını ve yöntemlerini incelemektedir.
- c) Çin basınında Türkiye ile ilgili ne sıklıkta haber yayınlandığını araştırmak.

Bu çalışmada mümkün olduğunca özel olarak medya sahasını ve zorluklarını incelemeye; Oluşturulan algıları veya oluşması muhtemel algıları görebilmek için nasıl bir medya yönetimi sistemi olduğunu anlatmaya; bununla birlikte siyasetin medya üzerindeki etkilerini de ele almaya çalıştım. Bu çalışmada göstermeye çalıştığım şeylerden biri de Çin halkının Çin Halk Cumhuriyeti içerisinde mevcut olan haber ve medya araçlarında direkt olarak hükümetin kanallarına bağlı olduğunu; farklı seçeneklerinin olmadığını ve farklı sesler veya haberler duyamadıklarını gösteren bir çalışma hazırlamış oldum. Dolayısıyla Çin mediasındaki Türk haberleri ve Türkiye imajı da hükümet tarafından medya aracılığıyla hazırlanmış birer propaganda aracı olarak kalmaktadır. Bireylerin farklı sesler duyma olasılıkları ve haberlere erişim olanakları olmadığından direkt olarak kendilerine ulaşan bilgiler üzerinden bir fikir edinmektedir ve buna dönük bir yaklaşım sergilemektedirler.

Bu çalışmada aynı zamanda Türkiye ve Çin arasındaki ikili ilişkilerin analizi yapıldığı zaman bazı faktörlerin etkili olduğunu görmekteyiz. Bu gelişmeler gerçekleşirken ve faktörler değerlendirilirken bazı sorunların da olduğu göze

çarpmaktadır. Ekonomik meseleler, Uygur sorunu, jeopolitik konumun etkisi gibi olayların en büyük sorunlar olduğunu da görmekteyiz. Bu anlamda medya Türkiye'nin Çin halkı üzerindeki imajını oluşturmada çok büyük; kilit bir rol oynamaktadır. Özellikle hitap ettikleri çevrelerde uyandırdıkları farkındalık anlayışı ile tek düze ve tek merkezli bir haber alma kanalına sahip olan Çinli halkın Türkiye ve Türk halkı ile ilgili görüşleri de tamamen buradan beslenmektedir demek mümkün.

Bu araştırma içerik analizi metodolojisini kullanmıştır. Bu metodoloji ile haberlerin Türkiye ve Türkler hakkındaki haberlerin yayınlanma sıklığını, haberlerin eğilimi ve sunum dilini, konularını işledim ve bunları diyagramlar ve matematiksel verilerle destekleyerek belli bir sonuca ulaşmaya çalıştım.

China Daily Türkler hakkında en fazla haber yapan gazetedir. Aynı zamanda Çin'in önde gelen haber merkezlerinden ve gazetelerinden biridir. China Daily İngilizce olarak haber yapan tek gazetedir. 3 sene boyunca pek haber yapmayan China Daily ve daha çok genç okuyuculara hitap eden China Youth Daily Türkiye ile ilgili haberlere en az yer veren gazetedir. Çin içerisinde yayınlanan Çince haberlerin sayısı İngilizce haberlerden çok daha fazla oluyor. Bunun sebebi de şüphesiz ki Devletin resmi dilinin Çince olması olarak görünüyor. Ancak inceleme yaptığımız 3 senenin arşivleri içerisinde şaşırtıcı bir sonuç ile daha karşılaşıyoruz. Daha öncesinde şehir terörü vb. olayları sık sık yaşayan Türkiye ile ilgili çok fazla haberler yapılmazken 15 Temmuz 2016 sonrasında Türkiye ile ilgili haberlere çok daha fazla yer verilmeye başlandı. FETÖ olayları ve darbe girişimi olayından sonra Türkiye ile ilgili yaptıkları haberlerin sayısını oransal olarak çok yükseltti.

Ancak belirtmek gerekir ki bu haberlerde çok fazla ek kullanılmadı. Normalde haberciliğin vazgeçilmez eklerinden olan fotoğraf vb. eklere pek yer verilmedi. Bu durumda bir kıyaslama yapıldığında China Daily ek olarak en fazla fotoğraf yayınlayan yanı sıra fotoğrafları en renkli olan gazete oldu. Siyah beyaz illüstrasyon kullanan da sadece Daily olmuştur. Beklenilenin aksine fotoğraflarda en fazla Türkiye'deki

şahsiyetler resmedilmiştir. Türkiye ve Çin arasında protokol ilişkileri düşük seviyede olduğundan bu konulardaki fotoğraflara çok yer verilememiştir.

Haber konusu olarak en fazla konu edilen haber “hard news” olarak adlandırılan kısımdan oluşuyor. People’s Daily gazetesindeki Türkiye haberlerinin çoğu Küresel Haberler kısmında ele alınmaktadır. China Daily ve China Youth Daily, People’s Daily ile aynı karakteristik özellikleri göstermekte olup; Türkiye ile ilgili haberlere Küresel Haberler başlığı altında yer vermektedirler. China Youth Daily diğer gazetelere oranla Türkiye hakkındaki haberlerinde daha çeşitli ve farklı konulara yer vermektedir. Diğerlerinin aksine Türkiye’deki sosyal yaşantılara, Türkiye’de yaşayan Çinli gençlerin hayatlarına, kültür ve turizm gibi alanlara da yer vermektedir. Haberlerin çoğu yazarlarının imzalarını taşımaktadırlar. Özellikle China Daily yazarlarının imzasını en çok taşıyan gazete olarak saptanmaktadır. Aynı zamanda diğer uluslararası haber ajanslarından en fazla alıntı yapan gazetedir. Çin mediasındaki haberlerin çoğu gazete personelleri tarafından yazılır. Xinhua Haber Ajansı Çin’deki en büyük ve en otoriter haber ajansı olarak görülür. En fazla haber kaynağı sağlayan ajanstır. Türkiye’de ise en az Anadolu Ajansının kaynak olması da göze çarpan diğer bir husus olarak karşımıza çıkıyor. Kaynak sayısı açısından, haberlerin büyük bir çoğunluğu tek bir kaynağa dayanıyorken diğer haber kaynak sayılarının 2 veya 2 den fazla olması çok nadir olarak görülmektedir. China Youth Daily and People’s Daily 3 sene boyunca uluslararası haber kaynaklarından hiçbir kaynak almamış görünmektedir. China Daily uluslararası haber kaynaklarına en fazla yer veren gazete olmuştur. Kaynağının büyük bir çoğunluğunu da AFP (Agence French Press) den aldığı görülmektedir.

Gazetelerde genellikle bir alıntı görünmüyor. 5 alıntı veya daha fazla alıntıya sahip olan haberlerin sayısı oldukça azdır.

Türkiye hakkındaki haberlerin bir çoğunun konusu siyasetle alakalı görünmektedir. İkinci sırada ise doğal felaketler ve isyanlar görülmektedir. Araba kazaları, patlamalar vb. konular ikinci en fazla yayınlanan belgelerdir. Mülteci konuları, ISIS, Kürt-Türk

meseleleri gibi olaylarla Türkiye'nin istikrarsızlığına sık bir vurgu yapılmaktadır. Bu 3 sene içerisinde yayınlanan Türkiye ile ilgili haberlerde en çok ekonomik çöküntü ve Uygur sorunu olarak göze çarpmaktadır. Çin medyası direkt olarak bu sorunları yansıtmaktan kaçınmaktadır. Çin medyası ve halkı bu konularda çok fazla konuşmazlar. Türkiye'nin iç karışıklıkları ve iç olayları en büyük haber konusu olarak görülüyor. Daha sonra bürokratik olaylar bu silsilede ikinci sırada yer alıyor. Üçüncü sırada ise Türkiye'nin dış siyaseti konu ediliyor. İlgili Grup Toplantıları (G20) ve Türk-Çin işbirliği konularına çok az yer verilmektedir. Haberlerin çoğu tarafsız bir şekilde sadece olay olarak aktarılmaktadır. Ancak olumsuz haberlerin de ikinci sırada büyük bir yer kapsadığı gözlenmektedir. Türkiye'nin iç sorunları, AB ve Rusya ile ilişkileri gibi Türkiye'nin olumsuzluklarını gösteren haberler çok hat safhada yer alıyor. Çin medyasında Türkiye ilgili haberlerde genellikle görüş bildirilmiyor. Sadece durum direkt olarak söyleniyor. Ancak bazı haberlerin dili sert ve olumsuz olabiliyor. Ancak belli bir görüş veya muhalif bir konuşmaya yer vermiyor.

Çin medyasındaki Çince olarak yayınlanan Türkiye ile ilgili haberlerin sayısı İngilizce olarak yayınlanan haberlerin sayısından fazladır ve çoğu olumsuzdur. Haberlerin çoğu politika ile ilgili haberlerdir; kültür sanat vb. bilgilere çok az yer verilmektedir.

Yukarıda bahsi geçen konular göze alındığında ve veriler incelendiğinde Çin'deki Türkiye imajının çok tehlikeli olduğu görülmektedir. Türkiye sürekli tehlikeli ve sürekli olayların yaşandığı bir yer olarak gösterilmektedir. Türkiye'deki mülteciler, iç savaş, terör gibi konulara karşı bir eğilim gösterilmektedir. Ülkelerin ikili ilişkilerinin geliştirilmesinde medyanın pek de yardımcı olduğu görüşü savunulamaz. Son dönemlerde ikili ilişkiler gelişmesine ve stratejik ortaklıklar artmasına rağmen halka yansımadığı da görülmektedir. Halk içerisinde hala olumsuz ve düşmanca tutumların sergilendiği görülmekle beraber, ülkelerin birbirlerine karşı tutumları da daha da gelişmektedir. Bu durumda da yine medyanın etkisi büyüktür. Yansıttıkları algı ve yapılan haberlerde sunulan verilerde halk içerisinde olumsuz ve gerçeği yansıtmayan

bazı bilgilerin türemesine sebep olabiliyor. Benzer şekilde Türkiye’de aynı algıyı görebilmekteyiz. Özellikle kültürler ve yaşayışlar hakkında çok farklı bilgiler var. Bu da halk tabanında farklı inançlara sahip olan kesimlerce antipati ile karşılanabilmektedir.

Tavsiye olarak Teori ve pratik arasında bir boşluk var. Çünkü araştırmacılar ve kanun koyucular arasında da bir boşluk var ve yakın bir ilişki gözlemlenememektedir. Türkiye ve Çin arasında medya vb. diğer konularda da bir adım atılmalı ve eğilimler ve haberlerin tonu onarılmalıdır. Her şeyden ziyade Türkiye ve Çin daha fazla iletişim halinde olmalıdır. Özellikle de medya ortaklığı anlamında daha temaslı ilişkiler yürütmeleri gerekmektedir. Belgeseller ve yapılabilecek diğer her türlü medya araçları ile ilişkilerin düzeltilmesi ve iki ülke ve ülke halklarının birbirlerine tanıtılması konusunda yapılabilecek her türlü iş yapılmalı ve TV’de yayınlatılarak olumsuzlukların ortadan kaldırılması sağlanabilmektedir. Vize sorunu ve pasaport gibi uluslararası sınır ve seyahat hakları gibi konularda esneklikler ve gelişmeler desteklenmelidir. Türkiye aslında çok yönlü ve modern ve laik bir ülke ancak Çin medyasında İslamcı olarak gösterilen bir ülkedir. Bu ve bunun gibi meselelerin çözüme kavuşturulması medya ve medya iletişim araçlarının daha aktif ve düzenli bir şekilde; doğru ve karşılıklı temaslı kullanılması ilişkileri çok daha iyi bir boyuta getirecektir.

Sonuçta ek olarak, bu araştırmadaki kaymakça ilgili konuşulmaktadır. Bu araştırmada kullanıldığı alıntılar türleri ve işlevlerine göre sınıflandırılacaktır. Bu araştırmada kullanılan 54 alıntı vardır. Bu alıntıların kaynakları 12 kitaptan, 20 akademik makaleden, 3 hukuk makalesinden, 2 veri koleksiyonundan, 8 haber makalesinden ve iki medya raporundan gelmektedir. Geri kalan 7 alıntı, yukarıda belirtilen kaynaklardan bulunabilmektedir. kitaplar ve akademik makaleler dışında, Çin'in medya politikalarını açıklamak için Çin medya yasa maddeleri kullanılmaktadır ve haber makalesinin işlevi iki ülkenin büyük politika değişikliğini ve Türkiye ile Çin arasındaki temaslar hakkında sunmaktır.

Kaynakça

- Adebelli Barış (2007) Osmanlıdan Günümüze Türk-Çin İlişkileri. İstanbul: İQ Kültür Sanat.
- Altay,Altı. (2016) Turkey's foreign Policy Towards China, Analysis and Recommendation for Improvement. *GRF Young Academics Program Policy. Paper Series* No.3. P7. Retrieved from http://www.gif.org.tr/files/Young%20Academics%20Papers/Altay_Atlı_Turkeys_Foreign_Policy_Towards_China.pdf
- Akhavan-Majid, Roya, (2004) Mass Media Reform in China: Toward a New Analytical Framework. Mass Communication Faculty Publications. Paper 2. http://repository.stcloudstate.edu/comm_facpubs/2
- Aydın.M. Alpkaya.G.T. Oran.B. Tellal.E. Fırat.M. Erhan.G. (2003). Türk Dış Politikası-Cilt 2 (1980~2001). İstanbul.
- Berelson.B. (1952) Content analysis in communication research. New York: Hafner.
- Brzezinski, Z. (1997) The Grand Chessboard. New York.
- Budak, T. (2015) Söylemler ve Eylemler Bağlamında: Türkiye'nin Orta Asya Politikası. Bilgesam Analiz/ Orta Asya. No.1345.
- Central Intelligence Agency, "The World Fact book: China," *Central Intelligence Agency*, <http://cia.gov/cia/publications/factbook/geos/ch.html>
- China Radio International* (2009), "Çin'in Ankara Büyükelçisi Gong: "Abdullah Gül'ün Çin ziyareti birçok alanda ilişkileri en üst düzeye çıkaracak", 23 Haziran 2009, <http://turkish.cri.cn/882/2009/06/23/1s116202.htm>(Erişim Tarihi: 0.08.2009).

“China, Turkey to establish strategic cooperative relationship”. (2010) China Daily.
08.10.2019 http://www.chinadaily.com.cn/china/2010-10/08/content_11386689.htm

Chin Chuan Lee. (2003) Chinese Media, Global Context. London: Rouledge Cuezon.

Cohen.Bernard.C. (1963) The Press, the Public and Foreign Policy. Princeton:
Princeton University Press.

Çin Halk Cumhuriyeti vatandaşları için e-vize. (2015) Retrieved from
https://www.tursab.org.tr/haberler/cin-halk-cumhuriyeti-vatandaslari-icin-e-vize-uygulamasinda-gerekli-olan-schengen-oecd-vize--ikamet-sartinin-kaldirilmesi_12223

Çolakoğlu,S. (2012) Turkey’s East Asian Policy: From Security Concern to Trade Partnership. *Perceptions*. Volume.17. No. 4.

Çolakoğlu,S.(2012) Türkiye-Çin ilişkileri: tek Taraflı Aşk mı? *Ortadoğu Aanaliz*. No.4

“Çin Kültür Bakanı Muzhi: İnsan İstanbul Boğazı’nı seyretmeye doyamıyor dedi.”
Milliyet, 19. Ekim,1983

Esarey, Ashley. 2005. “Cornering the Market: State Strategies for Controlling China’s Commercial Media.” *Asian Perspective*. Volume:29 No:4
<http://www.jstor.org/stable/42704523>.

“Erven, Uzakdoğu gezisine başladı” Milliyet, 13 Aralık 1982.

Flight attendants perform dance as China's Sichuan Airlines open Istanbul route.
(2019) Retrieved from <https://www.dailysabah.com/business/2019/05/01/flight-attendants-perform-dance-as-chinas-sichuan-airlines-open-istanbul-route>

Freedom House. (2015) Freedom of the Press 2015 report. [https://freedomhouse.org/sites/default/files/Freedom of the Press 2015 FINAL.pdf](https://freedomhouse.org/sites/default/files/Freedom%20of%20the%20Press%202015_FINAL.pdf)

GOV.cn, Regulation of press card (xinwen jizhe zheng guanli banda).
http://www.gov.cn/gongbao/content/2005/content_77790.htm

Guangcheng Xing.(1996) Çin ve Yeni Serbestlik Getiren Ülkeler arasındaki ilişkileri
中国和新独立的中亚国家关系[M].Ha erbin:Hei Longjiang EğitimYayınevi 教
育出版社, 1996.

Jialing Xi 席佳琳 (2009). China Criticizes Turkish Prime Minister for His “Almost
Genocide” 中国抨击土耳其总理“种族灭绝论”. 15.07.2009
<http://www.ftchinese.com/story/001027579?full=y>

Karaca.Kutay. (2014) On Perception Between Turkey and China. Volume:2 阿拉伯
世界研究 (Arab World Research) Retrieved from
[http://mideast.shisu.edu.cn/_upload/article/39/bb/f30e0cdf486c84ae778dead16cc
d/473cdbea-6081-4a44-af82-3af25c4efa01.pdf](http://mideast.shisu.edu.cn/_upload/article/39/bb/f30e0cdf486c84ae778dead16ccd/473cdbea-6081-4a44-af82-3af25c4efa01.pdf)

Kenneth E. Boulding (1959), National Image and International System, *Journal of
Conflict Resolution*, Vol.3, No. 2.

King, Gary, and Jennifer Pan, Margaret E. Roberts. (2013). “How Censorship in
China Allows Government Criticism but Silences Collective Expression.”
American Political Science Review 107:1-18. Accessed November 21, 2015.

Lasswell, H.(1927). Propaganda Technique in the World War. New York: Knof11

Lehman-Wilzig, S. N., & Seletzky, M. (2010). Hard news, soft news, ‘general’ news:
The necessity and utility of an intermediate classification. *Journalism*,
Volume11. No.1

Lippmann w. (1922) Public Opinion. New York.

Lynch, D. (1999) *After the Propaganda State: Media, Politics, and 'Thought Work' in Reformed China*. Stanford, CA: Stanford University Press.

Macnamara, J.(2015). Media content analysis: Its uses; benefits and best practice methodology. *Asia Pacific Public Relations Journal*. Volume.6. No.1

McCombs, M.E., & Shaw, D.L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, Volume.36, No.2.

Media Control in China: A Model of Complexity and Thoroughness. (2013)
<https://freedomhouse.org/blog/media-control-china-model-complexity-and-thoroughness>

Nban.ViL. Media in China: Methods of State Control. The Orator. Volume:3.

Okday, Fatih. (2017) Çin---Yeni Büyük Güç ve Değişen Dünya Dengeleri. İstanbul: İŞ Bankası Kültür Yayınları.

Pan. YILING.(2017) Managed Liberalization: Commercial media in the People's Republic of China. *In the service of power: Media capture and the Threat to democracy*. Washington.

People's Republic of China, "Constitution of the People's Republic of China," (1982)
<http://english.people.com.cn/constitution/constitution.html>

Qin, Bei, and Yanhui Wu, David Strömberg. (2014). "The Determinants of Media Bias in China." Unpublished transcript, June 2. Accessed November 26, 2015.
http://sites.bu.edu/neudc/files/2014/10/paper_264.pdf

Qiu, J. L. (1999/2000) "Virtual Censorship in China: Keeping the Gate between the Cyberspaces." *International Journal of Communications Law and Policy* 4

Sami Kohen.(1981) “Türkiye-Çin ekonomik ve teknik işbirliği anlaşması imzalandı”,
Milliyet, 20 Aralık, 1981.

Selda Altan, (2013) “Osmanlı’ya Doğudan Bakmak: 20. Yüzyıl Dönümünde Çin’de
Osmanlı Algısı ve Milliyetçilik,” *Türkiye’de Çin’i Düşünmek: Ekonomik, Siyasi
ve Kültürel İlişkilere Yeni Yaklaşımlar*, ed. Selçuk Esenbel, İsenbike Togan and
Altay Atlı (Istanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2013)

Tang QingYe. (2015) The Image Constraction of Turkey in Chinese Mainstream
Newspapers and Discourse Analysis on Report about Turey. *西非亚洲*. No.5

Toksoy.M.F, Canbolat, E, Güden.H (2018) The International Law Review Edition
Turkey [https://thelawreviews.co.uk/edition/the-international-trade-law-review-
edition-4/1173971/turkey](https://thelawreviews.co.uk/edition/the-international-trade-law-review-edition-4/1173971/turkey)

Turkey-People's Republic of China Economic and Trade Relations.
[http://www.mfa.gov.tr/turkey_s-commercial-and-economic-relations-with-
china.en.mfa](http://www.mfa.gov.tr/turkey_s-commercial-and-economic-relations-with-china.en.mfa)

Türkiye’de Çin Yılı Başlayacak (土耳其中国文化年即将开幕) Retrieved from
<http://tr.china-embassy.org/chn/A/t880511.htm>

Wenfang Tang (2005), *Public Opinion and Political Change in China* (Palo Alto:
Stanford University Press, 2005), Volume 80. No.1

Youzhong Sun.(2002) Ulusal İmajı’nın Anlamı ve Fonksiyonu 《国家形象的内涵以
其功能》，载《国际论坛》”*Uluslararası Forum*” Volume:3

Yuezhi Zhao (1998), *Media, Market, and Democracy in China: Between the Party
Line and the Bottom Line*. Urbana and Chicago: University of Illinois

Yuezhi, Zhao (2000). "From commercialization to conglomeration: the transformation of the Chinese press within the orbit of the party state." *Journal of Communication* Volume 50. No.2 Accessed November 24, 2015.

EKLER

TÜRKİYE’NİN ÇİN MEDYASINDAKİ İMAJİ : 2015 YILINDAN 2017 YILINA

KADAR ÇİN GAZETESİNDE ÇIKAN HABERLER

GİRİŞ VE TEMEL BİLGİ TOPLAMA

1. Gazete

- . People’s Daily
- . China Daily
- . China Youth Daily

2. Yıl

1.2015

2.2016

3.2017

3. Haber türü

1. Hard news (News report that uses inverted pyramid)

2. Haber yazısı

3. Editorial (Argumentative news reports/Journalist possessed power to sway public opinion)

4. Ayı

1. Ocak 2. Şubat 3. Mart 4. Nisan

5. Mayıs 6. Haziran 7. Temmuz 8. Ağustos 9. Eylül 10. Ekim 11. Kasım 12. Aralık

TECHNICAL SIDE OF THE DATA

5. Bölüm / Section

1. Editorial / Başyazı

2. Front page / Ön sayfa

3. Local News / Yerel Haberleri

4. Important News / Önemli Haber

5. Business/ Economy / İktisad ve Ekonomik

6. International/ World / Uluslararası ve dünya

7. Sports / Spor

8. Opinions/ Perspective / Düşünce

9. Yaşam Tarzı

10. Turizm Kültürü

11. Gençlerin Konosu

12. Karakter Raporu

13. Militer Haftalık

14. Günlük Haberler

6. Biçim

1. News report / Haber yazısı
2. Editorial / başyazısı
3. Column / Makale
4. Cartoon/ Illustration / Karikatür
5. Weekly News Summary / Haftalık Özet
6. 'News in brief' / Kısaca Haberler

7. By-line / Yazar Adının Verildiği Satır

1. Yes / Evet
2. No / Hayır

8. Author / Yazar

1. Staff reporter / Personel Muhabiri
2. Guest Author / Mısafir Yazar
3. Xinhua Haber Agency/ Xinhua Haber Ajansı
4. Anadolu Agency / Anadolu Ajansı
5. International News Agency / Uluslararası Haber Ajansı
6. Xinhua ve Uluslararası Haberler
7. Not Mentioned / Bahsedilmemiş

GÖRSEL VE FOTOĞRAFLAR

9. Ek Türleri

1. Photograph / Fotoğraf

2. Diagram/ Layout / Şema ve plan

3. Background /Info box / Özgeçmiş

4. Cartoon / İlüstrasyon

5. Combination of above / yukarıdakilerin kombinasyonu

6. None / Hiçbiri

10. Color (Are there any specific color graphics or headlines used to highlight the article beyond the normal black-white print?) Haber başlığın renkli mi?

1. Yes / Evet

2. No / Hayır

11. Number of accompanying pictures / Fotoğraf sayısı

1. 1

2. 2

3. 3

4. 4

5. 4'den başka

6. Hiçbiri

12. Human subject in picture / resimdeki insanlar

1. Tek kişi
2. Group of 2-5 / 2 ila 5 kişilik grup
3. Group 6-10 / 6 ila ön kişilik grup
4. Group 11 and more / 11 kişilik ve daha fazlası
5. Not related / alakasız

13. Representation of human subject in picture / Resimdeki insan konunun temsili

1. Leader from the Republic of Turkey / Türkiye Cumhuriyeti'nin lideri
2. Leader from the China/ Çin'nin lideri
3. Leader from other countries / Diğer ülkelerden gelen lider
4. People of China/ Çinli
5. People of other country / Diğer ülke kişisi
6. Celebrity / ünlü kimse
7. Not related / alakasız

14. Pellet of the picture / Renk peleti

1. Color / Renkli

2. Black/ White / Kara beyaz
3. Color cartoon/ illustration / renkli resim ve karikatür
4. Black and white illustration / kara beyaz resmi
5. Not related / alakasız

BACKGROUND OF THE NEWS REPORT / HABERİN ÖZGEŞMİŞ

Number of sources / Kaynağın sayısı

15. 1 2. 2 3. 3 4.

2. None/ Hiçbiri

16. Kaynak

1. People's Daily

2. China Daily

3. China Youth Daily

4. Xinhua Haber Ajansı

5. Anadolu Ajansı (AA)

6. Agence France-Presse

7. Associated Press

8. Press Association

9. Reuters

10. Xinhua ve Uluslararası Haber Ajansı

11. United Press International

12. None/ hiçbir

17. International News Agency / Uluslararası Haber Ajans

1. Associated Press

2. Agence France - Presse

3. Reuters

5. Other/ başka

6. Not related / alakasız

18. Number of quoted person/sources / alıntı kaynakların sayısı ya da alıntı yapılan kişi sayısı

1. 1

2. 2

3. 3

4. 4

5. More than 4 / 4'den başka

6. None / hiçbir

19. Occasion for report/ haber için sebep etkinliği

1. No Identifiable setting / tanımlanabilir ayar yok / tanımlanabilir bir durum yok
2. Legislative actions (Congress) / yasama eylemi (kongre)
3. Government/Bureaucratic action) / Kanu/ devlet/ bürokratik eylemi
4. Association meeting / Birliğı toplantısı
5. Türkiye’de Olay
6. Interest group meeting G20, etc) / ilgi grubu toplantısı
7. Other political setting / Başka siyaset ortamı
8. Campaign event, rally, photo op / kampanya etkinliğı, proteslar ve ralli
9. Other campaigns actions/ başka kampanya aksiyon
10. Media-initiated Interviews / Medya görüşmesi
11. Journalists report/evaluation: news analysis / Gazeteci’nin raporu ve haber değerdendirme
12. Other causes or occasions / Diğerdere sebepler veya durumlar

21. Haber Konusu

1. Politics/Siyaset
2. Economy/Ekonomik
3. Kurdish/Kurd
4. Anti-terrorism/Antiterörizm
5. Refugees/Mülteci
6. Disaster and Riot/Facia ve İsyen

7.Social/Sosyal

8.Turkey and EU/Türkiye ve AB

9. Turkey and Russia/Türkiye ve Rusya

10. Sports/Spor

11. Culture/Kültür

12. Tourism/Turizm

13. Military/Askeri

14. Uhghur/Uygur

22. Tone of News/Haber Dili

1. Positive / olumlu

2. Negative / olumsuz

3. Neutral / Tarafsız

23. Opinion of News/Haberin
Görüşü

1. Opposing / Karşı çıkma

2. Supportive / Destekleyici

3. Neutral / Tarafsız

4. Unclear / Bellisiz

